

Ἄριθ. 722 — Δελτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ ΙΔ'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΤΟΜΟΣ ΚΗ'.

Συνδρομή ἑτήσια: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑξῆς. ἔτους καὶ εἶναι ἑτήσια. — Γραφεῖον Διευθ. Ὁδ. Παρθενωνεῦσιος 12.

29 Ὀκτωβρίου 1889.

Ο ΒΑΣΙΛΟΠΑΪΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ ΟΙΚΙΑΝ ΤΟΥ ΦΩΣΚΟΛΟΥ

(Συνέχεια και τέλος)

Παρήλθεν ὄρα πολλή και ἤρξαντο συγγεόμενα περί ἡμᾶς τάντικείμενα, εἰς τὰς πρώτας σκιάς τοῦ ἑσπερινοῦ λυκόφωτος. Ἦτοιμάσθημεν νάπέλωμεν. Ἄλλ' ἄμα ἐκλείσθησαν τὰ παράθυρα, ἄμα διεχύθη περίξ ἡμῶν τὸ σκότος, ἐγώ, πεποτισμένος ἐκ τῆς μακρᾶς μετὰ τοῦ ποιητοῦ συνδιατριβῆς, ἧτις ἐγαλθάνισεν ἐν ἐμοὶ τὰς ἀναμνήσεις τῆς ἀναγνώσεώς του, ἐμπλεως τῆς δόξης, τὴν ὁποίαν εἶδον ἀπτήν ἐν τῇ γενεθλίῳ αὐτοῦ οἰκίᾳ, ἐνόμισα ὅτι ἐπεφαίνετο ἐνώπιόν μου μία μορφή λάμπουσα ἐν τῷ ζόφῳ, μορφή τεραστία, ἐπιθαλλουσα, οἰονεὶ ἐνωματωμένη ἢ μεγάλη ποιητικὴ φυσιογνωμία τοῦ Φωσκόλου...

Ἐπὶ δύο κυρίως ιδιότητας θαυμάζεται και λατρεύεται ὁ Οὐγος Φωσκόλος—ὡς μέγας ποιητῆς και ὡς μέγας πολίτης. Ἄλλ' αἱ δύο αὐτὰς ιδιότητες εἶνε παρ' αὐτῷ τοσοῦτον ἀναποσπάστως συνδεδεμένα, ὥστε ἡ ποιητικὴ του φαίνεται μάλλον ὡς θεράπεινα. ὡς ὄπλον τῆς φιλοπατρίας του, παρὰ ὡς ἀνεξάρτητος τις θεότης. Τόσον ἀκραφνῆς ὁ πρὸς τὴν πατρίδα ἔρωσ ἀναλαμβάνει εἰς ἕκαστον αὐτοῦ στίχον τὸσῶν δηλητηριῶδες ἐκχειρίζει τὸ κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς μίσος· τόσον ἐπίμονος και ἀκατάβλητος εἶνε ἡ μεγάλη ἰδέα τῆς ἐθνικῆς ἐνότητος και τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἰταλίας, ἧτις ὡς μαγνητικὴ βελόνη ῥυθμίζει τὰ αἰθέρια ταξείδια τῆς μούσης του και ὁδηγεῖ τὸν χαλύβδινον αὐτοῦ κάλαμον! Αὐτοκτονία ἐξ ἔρωτος πρὸς τὴν πατρίδα, ὡς ἡ τοῦ Ἰακώβου Ὀρτις, ἀποτελεῖ γεγονὸς μεμονωμένον, καθόσον ἐγὼ τοῦλάχιστον γνωρίζω, ἐν τῇ παγκοσμίῳ φιλολογίᾳ.

Ὁ Φωσκόλος ὑπῆρξεν ἀρχηγὸς νέας σχολῆς ἐν Ἰταλίᾳ, τῇ νομιζομένη γῆ τῶν νεκρῶν και ἀρκουμένη τέως εἰς τὰ ἄσκοπα και μιμητικὰ ψελλίσματα τῶν ποιητῶν τῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἀρχαίων Ποιητῶν. Ἡ Σχολὴ αὕτη δὲν ὁμοιάζειν, οὔτε κατὰ τὴν ἀρχὴν οὔτε κατὰ τὸν σκοπόν, μὲ τὰς λυμαινομένας τὴν σύγχρονον δημιουργικὴν φιλολογίαν· δὲν παρέτασσε κενὰς μόνον θεωρίας και ἀξιώματα περί τέχνης, οὐδ' ἐσκιαμάχει πρὸς φανταστικούς ἀντιπάλους περί ἀσημάντων λεπτομερειῶν. Ἀνεκαίνιζε τὸν ἀντικτικτικόν και ἀνέπλασεν. Ἐθεώρει τὴν ποιητικὴν δύναμιν ἐξόχως τελεσιουργόν, ἔχουσαν ἀποστολὴν ἐν μέσῳ δεδουλωμένης και ληθαργούσης κοινωνίας, και μετέβαλλε, κατὰ τὴν προσοχὰν ἔκφρασιν λογιῶν μου φίλου, τὴν χορδὴν τῆς λύρας εἰς νευρὰν τόξου, δι' ἧς ἠκόντιζε βέλη κατὰ τῶν τυράννων και τῶν ἐχθρῶν. Εἰς στίχους

ἀπαντῶν ἐν ταῖς Χάρσις, ἀρκεῖ νὰ χαρακτηρίσῃ τὸν Φωσκόλον:

Idigno il verso che suona e che non crea. ¶

Ἐμίσει τῷ ὄντι τὸν στίχον, ὅστις ἔχει μόνον, χωρὶς νὰ δημιουργῇ. Εἰς πᾶν ἔργον ἐζήτει ἰδέαν πολὺ μάλλον ἢ τέχνην. Τὸ σημερινὸν *l'art pour l'art* θὰ ἐδύνατο νὰ κινήσῃ τὸν σπάνιον γέλωτά του. Τὸ εἶπεν ἀλλαχοῦ και ἄλλως: Οὐδέποτε ἐβαψα τὸν κάλαμόν μου, ἄνευ σκοποῦ και ἀποτελέσματος. Καὶ εἶδομεν προηγουμένως πόσον ἦτο γενναῖος και συνεπής. Μεθ' ὅσης ἰταμότητος ὡς στρατιώτης ἐβαλλε τὰς σφαίρας κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς πατρίδος, μετὰ τῆς αὐτῆς ἐξεσφενδύοντις τοὺς στίχους, ὅτινες ἐξήπτον τὴν ὀργὴν τῶν τυράννων ἀλλὰ και τὸν ἔρωτα τῆς ἐλευθερίας εἰς τὰς καρδίας τῶν δούλων· και μεθ' ὅσης εὐτόλμου παρηρησίας διεσταύρου τὸ ξίφος πρὸς τοὺς ἀτομικούς αὐτοῦ προσβολαίς, μετὰ τῆς αὐτῆς ἐχειρίζετο και τὸν κάλαμον κατὰ τῶν φιλολογικῶν αὐτοῦ ἀντιπάλων—τῶν δουλοφρόνων και ταπεινῶν.

Οἱ *Tàpou* (*Dei Sepolcri*, 1807) τὸ ἀριστοῦργημα τοῦ Φωσκόλου, θεωρεῖται ὡς ἐν τῶν μεγίστων ποιητικῶν καλλιτεχνημάτων τοῦ καθ' ἡμᾶς αἰῶνος. Ἐκτὸς τῆς πολιτικῆς και κοινωνικῆς σημασίας, τὴν ὁποίαν εἶχε τότε διὰ τὴν Ἰταλίαν και ἧτις δὲν δύναται νὰ λάβῃ σήμερον ἐνεργὸν μέρος εἰς τὴν συγκίνησιν ἀναγνώστου, και μάλιστα ξένου, ἡ κυρία τοῦ ποιήματος ἰδέα δὲν μοι φαίνεται μεγάλη. Δὲν γράφω εἰδικὴν μελέτην και δὲν θέλω νὰ ἴδω τί φρονεῖ περί τούτου ὁ *de Sanctis* ἢ ὁ *de Gubernatis*· ἀλλὰ νομίζω ὅτι τὸ νὰ συνηγορῇ τις, ἀφορμὴν λαμβάνων ἐκ τῆς ἀδόξης ταφῆς τοῦ Παρίνη, ὑπὲρ τῶν τάφων τῶν μεγάλων τῆς Ἰταλίας ἀνδρῶν, θεωρῶν ὡς παραδείγματα ἀρετῆς διὰ τοὺς νεωτέρους, και νὰ ζητῇ ἐκείθεν νάντηθῇ τὸ θάρρος και ἡ παρόρμησις πρὸς τοὺς μέλλοντας τοῦ ἔθνους ἀγῶνας—δὲν εἶνε οὔτε τόσον ὑψηλὴ οὔτε πρωτότυπος ἐμπνευσις. Κατὰ τοῦτο ἄλλα ποιήματα τοῦ Φωσκόλου ὑπερέχουσιν. Ἄλλ' ὅτι καθιστᾶ ἐξόχους τοὺς *Tàpous* εἶνε ἡ ἐκτέλεσις γενικῶς. Ὅποια αὐστηρὰ ἀναλογία τῶν μερῶν πρὸς τὸ ὅλον! πόσῳ νευρώδης και ἀρμονικός ὁ στίχος, πόσον ἀκριβῆς και μεμετρημένη ἡ ἔκφρασις! ὅποσον ταχεῖα ἢ διαδοχῆ εἰκόνων μεγαλοπρεπῶν και ὑψηλῶν νοημάτων, ὅποιος πλοῦτος καλκισθησικῆς, κισθήματος, φιλοσοφικῶν βλέψεων, ἐκπληκτικῶν ἐπιχειρημάτων, κλασσικῶν ἀναμνήσεων! Ἐν τούτοις ὅτι λέγει ὁ *Waugy* περί τοῦ *Τηλεμάχου*, δύναται, τὸ κατ' ἐμὲ νὰ ἐφαρμοσθῇ ἐπὶ τῶν *Tàpou*. Νομίζει τις ὅτι ὁ Φωσκόλος συνέλαβε και ἔγραψε και τοὺς διακοσίους ἐνενηήκοντα πέντε ἐνδεκάσυλλαβους ἀνομοιοκαταληκτοὺς στίχους τοῦ ποιήματός του μίᾳ ἐπιβολῇ, ἄνευ διακοπῆς:

οὐδ' ὁ μάλλον πεπειραμένος ἐν τῇ τέχνῃ τοῦ γράφειν δύναται νὰ διακρίνῃ τὰς στιγμάς, καθ' ἃς ὁ ποιητῆς ἀφῆκε και ἐπανέλαβε τὸν κάλαμον. Τόση εἶνε ἡ ἐν τῷ ὅλῳ ἐπικρατοῦσα ἀρμονία, ἡ ἐνότης και ἡ συνοχή· τόσῳ ταχεῖα ἀλλὰ φυσικῆ ἢ ἀπὸ ἐννοίας εἰς ἐννοίαν μετὰβασίς· τόσῳ συνεσφιγμένος ὁ σύνδεσμος τῶν ἰδεῶν. Οὐδεὶς ποτε ἐπρηγματεύθη μετὰ μείζονος τέχνης τὸ θέμα του, οὐδ' ἐμέτρησε τόσῳ τὰς λέξεις πρὸς τὴν ἀμετρον αὐτοῦ φαντασίαν.

«Ἐπὶ τὴν σκιάν τῶν κυπαρίσσων και ἐντὸς τῶν δακρυδρέκτων νεκροθηκῶν, εἶνε τάχα ὀλιγώτερον πικρὸς ὁ ὕπνος τοῦ θανάτου;» Ἀπὸ τῆς ἐρωτήσεως ταύτης τὴν ὁποίαν θέτει εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ὁ ποιητῆς, φαίνεται ἀπορρέον ὡς μία ἀπάντησις τὸ ποίημα ὁλόκληρον. Μετὰ τὴν γλυκεῖαν φιλοσοφίαν τῆς ἐκ τῶν τάφων παρηγορίας, ἐγκατεσπαρμένην μὲ τόσα ὠραῖα γνομικά, φθάνει μέχρι τοῦ Ἰωσήφ Παρίνη, τοῦ μεγάλου σατυρικοῦ ποιητοῦ, τὸν ὁποῖον ἀγνώμων πατρίς ἀφῆκε χωρὶς τάφον. Μεθ' ὁποῖου πάθους και δυνάμεως πατάσσει τὴν ἀχαριστίαν και πόσῳ ζωηρῶς περιγράφει τὴν ἐγκατάλειψιν! «Δι' αὐτὸν οὔτε κυπαρίσσων ἐστήσεν ἐντὸς τῶν τειχῶν τῆς ἢ πόλις, ἢ γαλουχοῦσα και γεραιουσα εὐνούχους κοιδούς, οὔτε λίθον ἐπέθηκεν οὔτε ἐπιγραφὴν... Μάτην, ὦ Θεᾶ, παρακαλεῖς τὴν ὠχρὰν νύκτα νὰ σκορπίσῃ δρόσον ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ ποιητοῦ σου. Οἴμοι! ἐπὶ τῶν τάφων δὲν βλαστάνει ἄνθος, εἰμὴ ὅταν τρέφεται ἐκ τῆς δόξης τῶν ἀνθρώπων και τῶν δακρῶν τῶν φιλάτων». Καὶ τοιοῦτους λατρευτοὺς τάφους θέλει νὰ βλέπῃ πρὸ πάντων τῶν ἐνδόξων τοὺς τάφους «ὅτινες εἰς ἐξόχους πράξεις τὰς μεγάλας ψυχὰς παρορμῶσιν, ὠραίαν δὲ και ἀγίαν καθιστῶσι τὴν γῆν ἐνθ' ἀνεγείρονται». Οὕτως εἰσέρχεται εἰς τὸ ἰταλικὸν Πάνθεον μετὰ τὴν ἀπαρχμῆλλον τῆς Φλωρεντίας περιγραφὴν, εὐτυχοῦς διότι διαφυλάσσει ἐν ἐνὶ Ναφ τὴν ἰταλικὴν δόξαν «τὴν μόνην ἴσως ἀφ' ὅτου κί εὐπόρητοι ἄλλοις και τῆς ἀνθρωπίνης Τύχης ἢ ἄστατος παντοδυναμία τῇ ἀφῆρεσαν και στρατὸν και πλοῦτον και ναοὺς και πατρίδα και, πλὴν τῆς μνήμης τοῦ παρελθόντος, τὰ πάντα! Ἄλλ' ἐὰν ἐλπὶς μελλούσης δόξης ἀναφλέξῃ τὰς μεγαθύμους ψυχὰς και τὴν Ἰταλίαν, ἐντεῦθεν, ἐκ τοῦ Πανθίου θ' ἀρωμέθῃ τὰς μαντείας». Καὶ ἐπονται οἱ ὠραιότεροι τοῦ ποιήματος στίχοι, ἐκ τῶν ὑψηλοτέρων ποιητικῶν τεμαχίων, τοὺς ὁποῖους δὲν ἀνθίσταμαι εἰς τὸν πειρασμόν νὰ παραθέσω. Εἶνε ἄδύνατον νὰ μὴ συγκινήσωσι τὸν Ἕλληνα ἀναγνώστην:

«Εἰς τοὺς τάφους τούτους πολλακίς ὁ Ἀλφίερης ἤρχετο ὅπως ἐμπνευσθῇ. Ἐξωργισμένος διὰ τὴν δυσμενῆ τῆς πατρίδος μοῖραν, ἀφωσὸς ἐπλαναχτο κατὰ τὰς μάλλον ἐρήμους τοῦ Ἄρνου

ἀκτάς, μετὰ συμπαθείας ἀτενίζων πρὸς τὰς περίξ πεδιάδας και πρὸς τὸν οὐρανόν. Καὶ ἀφ' οὐ οὐδεμία ζῶσα ὄψις τὴν ἀγωνίαν αὐτοῦ κατεπράυνεν, ἐνταῦθα ἐφησυχάζεν ὁ αὐστηρὸς ἀνὴρ, φέρων ἐπὶ τοῦ προσώπου ὠχρότητα θανάτου και ἐν τῇ καρδίᾳ τὴν ἐλπίδα. Καὶ τώρα μετὰ τῶν μεγάλων τούτων ἀνδρῶν αἰωνίως συνοικεῖ, φρίσσει δὲ τὰ ὄστα του ἐκ τοῦ πρὸς τὴν πατρίδα ἔρωτος. Ἄ, και! Ἀπὸ τῆς θρησκευτικῆς ἐκείνης γαλήνης μία θεότης διηλοῦσα παρορμᾶ εἰς μίμησιν, ὅπως και ὁ Μακρῶν—ἐνθα οἱ Ἀθηναῖοι ἀνήγειραν τύμβους ἱεροῦς πρὸς τοὺς ἐνδόξους αὐτῶν προμάχους,—ἐνέπνεε τὴν ἑλληνικὴν ἀνδρείαν και τὸ μῖσος ἐναντίον τῶν Περσῶν. Ὁ διαπλέων τὸ ὑπὸ τὴν Εὐβοίαν πέλαγος (1) ἐθεώρει ἐν τῇ ἀχανεῖ σκοτίᾳ ἀναθρώσκοντας σπινθῆρας δοράτων και κρᾶνεων θραυσμένων, πυρὰς ἀναπεμπούσας φλογερούς καπνοὺς, φαντάσματα ἀστραπηδόλα, ὀρμῶντα πρὸς τὴν μάχην μεθ' ὀπλων σιδηρῶν και ὑπὸ τὴν φρίκην τῆς νυκτερινῆς σιγῆς, διεχύνετο ἀνὰ τὰς πεδιάδας ὀρμακγῶδες συσπειρωμένων φαλάγγων και ἤχος σαλπίγγων και ἵππων ποδοβολητός, ὅτινες ἔτρεχον δρομαῖοι ἐπὶ τῶν κατὰ γῆς κρᾶνεων τῶν ψυχραργούντων, και θρῆνοι και παιᾶνες και παρὰ τῆς Μοίρας ἔσματα χρησμῶν.

«Εὐτυχῆς συ, ὦ Ἰππόλυτε, (2) ὅστις τὸ εὐρύ τῶν θαλασσῶν βασίλειον κατὰ τοὺς νεαρούς σου χρόνους διήλθες! Καὶ ἂν ὁ πρωεὺς διηθύθουε τὸ ἰστίον πέραν τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου, θὰ ἤκουσας βεβαίως ἀντηχοῦσας τὰς τοῦ Ἑλλησπόντου ὄχθας ἐκ τῶν ἀρχαίων γεγονότων, και παφλάζον τὸ κύμα θὰ εἶδες φέρον τὰ τοῦ Ἀχιλλέως ὄπλα πρὸς τὰς ὄχθας τοῦ Ρητίου, ὅπως ἐναποθέσῃ ταῦτα εἰς τὸν τάφον τοῦ Αἰαντος. Δικαίως ὁ θάνατος διανέμει τὴν δόξαν εἰς τοὺς γενναίους. Καὶ οὔτε ἡ πανουργία, οὔτε ἡ τῶν βασιλέων εὐνοια διεφύλαξεν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Ἰθακησίου ἄνακτος τὰ πυρφυλεγῆ λάφυρα, διότι ἀπὸ τῆς ναυκαγησάσης αὐτοῦ νηὸς ἀφείλε ταῦτα τὸ κύμα, ἑλαυνόμενον ὑπὸ τῶν χθονίων θεῶν.

«Ἐμὲ δὲ, ὅν οἱ δυσμενεῖς χρόνοι και ἡ φιλοδοξία φυγάδα φέρουσι πρὸς διάφορα ἔθνη, ἐμὲ εἶθε νὰ προσκαλέσωσι πρὸς ἐξύμνησιν τῶν ἠρώων κί Μοῦσαι, κί τῶν θνητῶν τὴν διάνοιαν ἐμπνεύσουσι. Αὐταὶ ἐπικαθηνται φύλακες τῶν ἐνδόξων τάφων, και ὅταν ὁ χρόνος διὰ τῶν κρυερῶν περὺγων και τούτους σαρώσῃ μέχρι τοῦ τελευταίου αὐτῶν ἐρείπιου, κί Πιμπλαῖαι φαῖδρύνουσι τὰς ἐρήμους διὰ τοῦ ἔσματος αὐτῶν, και διὰ τῆς παρὰ τούτων χυνομένης ἀρμονίας

1) Τὸ Μυρτώον. Ἡ ἐπομένη ὄπτασις τῆς μάχης ἐλήφθη ἐκ τοῦ Πασσανίου.

2) Οἱ *Tàpou* εἶνε ὠδὴ πρὸς τὸν Ἰππόλυτον Πινδεμόντην.

διαρρηγνύεται ἡ σιγή τῶν ἀπείρων αἰώνων.» (3)

Τούτου τελευταῖον παράδειγμα φέρει τὸν Ὀμηρον καὶ τὴν Τροίαν. «Σικνήν μεγαλοπρεπῆς καὶ ἐπιβάλλουσα. Ἡ φοιτῶν Κασσάνδρα, ἡ τοῦ Πριάμου θυγάτηρ, παραλαμβάνει μίαν ἡμέραν τοὺς μικροὺς αὐτῆς ἀνεψιούς καὶ ἔρχεται παρὰ τοὺς τάφους τῶν προγόνων — τοῦ Δαρδάνου, τοῦ Ἐριχθονίου, τοῦ Ἴλου, — προφητεύουσα τὴν καταστροφὴν τῆς ἐνδόξου Τροίας. Ἀλλὰ μὲ τὴν τρυφεράν καὶ συγκινητικὴν εὐγλωττίαν τῆς παρακαλεῖ τοὺς ἐπιγόνους νὰ διατηρήσωσι τοὺς ἱεροὺς ἐκείνους τάφους, παρὰ τοὺς ὁποίους θὰ ἔλθῃ μίαν ἡμέραν νὰ ἐμπνευσθῇ ὁ Ὀμηρος καὶ διὰ τῶν ἀσμάτων του νὰ δικαιωνῇ τὴν δόξαν τῆς πόλεως, εἰς ὅσας χώρας ἐγλαίει ὁ πατὴρ Ὡκεανός, καὶ νὰ παρηγορήσῃ τὰς τεθλιμμένας ἐκείνας ψυχάς. «Καὶ σύ, ἀτυχῆ μου Ἐκτορ — ἐπιλέγει ἡ προφήτις — θάπολαμ- βάνῃς τιμὰς δακρύων παρ' ὄλων ὅσοι θεωροῦσιν ἱερόν καὶ πολυδάκρυτον τὸ ὑπὲρ τῆς πατρίδος χυνόμενον αἷμα, καὶ ἐφ' ὅσον ὁ ἥλιος θὰ λάμπῃ ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων δυστυχιῶν.»

Μετὰ τοιοῦτους λόγους δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ γραφῇ κάτωθεν, πρὸς εἶδῆσιν τοῦ ἀναγνώστου, ἡ λέξις *τέλος*.

Τοιοῦτο ἐν βραχείᾳ περιλήψει τὸ ποίημα, τὸ ὁποῖον μὲ συγκινεῖ ὑπὲρ πᾶν ἄλλο βαθέως, μεγαλοπρεπῆς συγγρόνως καὶ τρυφερόν, αὐστηρόν καὶ ἐνθου, ἐμπνευσμένον καὶ ἐντεχνον. Ὅσακις τὸ ἀναγινώσκω, ὅσακις τὸ ἀναπολῶ, δικαίῳ τὸν Βυρων, ὅστις ἐξ αὐτοῦ ἔχυσε πύρινα δάκρυα, καὶ ἐννοῶ διατὶ ὁ Πέλικος καὶ ὁ ἡμέτερος Ζαμπέλιος, μόνον μετὰ τὴν ἀνάγνωσίν του ἠσθάνθησαν ἐξανάπτουσαν τὴν ἐν αὐτοῖς ποιητικὴν φλόγα.

*

«Sur des pensers nouveaux faisons des vers antiques»

Ὁ στίχος τοῦ Chenier δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ πληρέστατα εἰς τὰς Χάριτας. (Le Grazie). Τὸ ὄραϊον ἡμερεύει τὰς ἀγρίας κοινωνίας· ἡ δὲ ἡμέρωσις αὐτῆ, ἡ βελτίωσις τῶν ἠθῶν προάγει τὰς ἀρετάς, τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας. Αὕτη εἶνε ἡ ἠθικὴ ἀποστολὴ τῶν Χαρίτων, τὰς ὁποίας

3) Κατὰ μετάφρασιν Π. Κοκκόλη. Τὰ μεγάλα ποιήματα δὲν χάνουσι πολὺ εἰς πεζὰς ἀλλὰ τόσῳ καλὰς μεταφράσεις. Τὴν ἔμμετρον τῶν Τάφων μετάφρασιν ἐπεχειρήσαν ἐκ τῶν ποιητῶν μας, ἐφ' ὅσον γνωρίζω, ὁ Ἰούλιος Τυπάλδος, ὁ Ἀνδρέας Λασκαράτος καὶ ὁ Γεώργιος Ζαλοκώστας· ἀλλὰ μόνον τοῦ τελευταίου ἐδημοσιεῖσθαι ἀνεπιτυχῆς τι ἀπόσπασμα. Ὀλόκληρον τὴν μετάφρασιν, ἀλλὰ στρυφνὴν καὶ ἀτεχνον, ἐδημοσίευσεν ὁ σύγχρονος καὶ συμπολίτης τοῦ Φωσκόλου Ἀντώνιος Μάτεσις, τελευταίως δ' ὠροτάτην ὁ Κ. Ναθαναὴλ Δομενεγίνης. Ἠτύχησα νὰ ἴδω ἀνέκδοτον ἀκόμη τὴν ἀγγελλεῖσαν ὑπὸ τοῦ Κ. Φρειδερίκου Καρρέρ. Εἶνε ἡ μόνη, ἥτις καὶ ἂν εὐρεθῇ ἔχουσα ἐλλείψεις, ἀντανακλᾷ ὅμως ἐν τοῖς πλείστοις τὸ πρωτότυπον κάλλος καὶ ἐμπνέει τὴν ἡδέϊαν τοῦ μελαγχολίου.

ἀποτελοῦσι τρεῖς ὕμνοι, πρὸς τὴν Ἀφροδίτην, τὴν Ἑστίαν καὶ τὴν Παλλάδα, πλήρεις κοινωνικῶν διδαγμάτων. Ὁ Φώσκολος ἐκκαλιέργησε τὴν διδασκτικὴν ποίησιν, ἀλλ' ἐπὶ τῇ βῆσει τῆς ὑψηλοτέρας πάντοτε ἐμπνεύσεως.

Δὲν ἔσχον μέχρι τοῦδε τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἀγνώσω τὰς Χάριτας, ἐκτός τινων ἀποσπασμάτων. Πτωχὸς ἐγὼ καλλιτέχνης ἀγαπῶν, ὡς ὁ Μυσέ, τὸ μικρὸν ἀλλ' ἰδικόν μου ποτήριον, βασιζόμενος πάντοτε εἰς ὅτι αἰσθάνομαι καὶ ἐννοῶ ἀναγινώσκων, ποτὲ δὲ εἰς τὰς κρίσεις τῶν ἄλλων, πρὸ πάντων ὅταν ἀγνοῶ ἂν αἱ ἀρχαῖαι τὴν συμφωνῶσι μὲ τὰς ἰδικὰς μου, — θάπειχον νὰ προστρέξω εἰς κριτικούς καὶ νὰ παραθέσω ἐνταῦθα ξένας κρίσεις. Ἀλλ' εὐτυχῶς ἔχω ἕνα φίλον, μετὰ τοῦ ὁποίου συμφωνῶ πάντοτε εἰς πᾶσαν περὶ τέχνης συζήτησιν, διότι ἔχωμεν τὰς αὐτὰς φαίνεται ὁρέξεις καὶ τὴν αὐτὴν καλαισθησίαν. Αἱ ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῶν Χαρίτων ἐντυπώσεις του, τὰς ὁποίας μοὶ ἀνεκοίνωσεν, εἶμαι βέβαιος ἐκ πείρας ὅτι θὰ ἦνε αἱ αὐταὶ μὲ τὰ ἰδικὰς μου.

Αἱ Χάριτες εἶνε τῶ ὄντι ἀρχαῖον ἐλληνικὸν ἔργον εἰς στίχους ἰταλικούς. Ἐνεπνεύσθησαν ἐξ ἀναγλύφου τοῦ Κανόβα, παριστάνοντος τὰς τρεῖς Χάριτας, καὶ πρὸς τὸν ἔξοχον τοῦτον γλύπτην ἀφιερῶνται διὰ τοῦτο, φαίνεται, ὁ Φώσκολος μετεχειρίσθη τὴν φορὰν ταύτην σμίλην ἀντὶ γραφίδος. Ἄν οἱ Τάφοι δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς χυτοὶ εἰς ἐκμαχέϊον μοναδικόν, αἱ Χάριτες τούναντιον εἶνε λελαξευμένα ἐπὶ μαρμάρου, κατὰ τὰρχαία πρότυπα. Ὡς ποίημα, ὡς ἰδέα ὑπερτερεῖ πάντα τὰ ἄλλα ἔργα τοῦ Φωσκόλου· ἀλλ' ἀτυχῶς ὁ θάνατος τοῦ ποιητοῦ ἀφῆκεν αὐτὸ ἡμιτελές, σωρεῖαν ἀποσπασμάτων, τὰ ὁποία μετὰ δυσκολίας καὶ ἀσυμφωνιῶν συνηρμολόγησαν οἱ κριτικοί. Φαίνεται ἴσως πλήρες ἀλλ' ὁ ἠσκημένος ὀφθαλμὸς διακρίνει ἐδῶ κ' ἐκεῖ ὅτι λείπει ἡ τελευταία ἐπεξεργασία — la seconda mano, ὡς θὰ ἔλεγεν ὁ Φώσκολος.

Ἐκ τῶν ἄλλων του ἔργων *Αἱ τελευταῖαι Ἐπιστολαὶ τοῦ Ἰακώβου Ὀρτις* (Ultime lettere di Iacobo Ortis 1802) ὑπάρχουσι γνωστότατα παρ' ἡμῖν ἐκ δύο μεταφράσεων. (1) Ἡ μυθιστορικὴ εἶνε μίμησις τῶν *Παθημάτων τοῦ νεαροῦ Βερθέρου* τοῦ Γκαίτε, μίμησις κατὰ τὴν ὑπόθεσιν, τὴν πλοκήν, τὴν ἐκτέλεσιν, τὴν οἰκονομίαν, ἐπέκτασις δ' ὡς πρὸς τὸν διπλοῦν ἔρωτα τοῦ Ὀρτις, πρὸς τὴν πατρίδα καὶ πρὸς τὴν Θηρεσίαν. Τόσον ἐκχειρίζει τὸ πατριωτικὸν αἶσθημα ἐν αὐτῷ καὶ τὸ κατὰ τῶν τυράννων μῖσος τοῦ ἐξορίστου ποιητοῦ, ὥστε μοὶ φαίνεται ὅτι ὁ ἔρως πρὸς τὴν Θηρεσίαν παρέλκει

(1) Ἡ πρώτη ἐν Ἀθήναις τῷ 1838 ὑπὸ Ἡλ. Καλαμογάρτη καὶ Χ. Χριστοπούλου· ἡ δευτέρα ἐν Ζακύνθῳ (Ποιητικὸς Ἀνθών, 1886) ὑπὸ Γ. Κ. Σφήκα.

μόνον καὶ μόνον ὅπως ἀναδείξῃ τὸν πρὸς τὴν πατρίδα, καὶ νὰ δικαιολογήσῃ κατόπιν τὴν αὐτοκτονίαν, ἥτις ἄλλως ἐδύνατο νὰ φανῇ τερατώδης. Ὅτε Ὀρτις καθὼς καὶ ὁ Βέρθερος προὔξηνσαν πολλὴν ἐντύπωσιν καὶ ἐπέδρασαν ἰσχυρῶς, ἐκάτερος εἰς τὰς σκέψεις τῶν συμπολιτῶν του. Ἀλλ' ἀνεξαρτήτως τοῦ πατριωτισμοῦ, ὑπὸ καθαρῶς καλλιτεχνικὴν ἔποψιν, προτιμῶ τὰ *Παθήματα τῶν Τελευταίων Ἐπιστολῶν*. Ὁ βεμβώδης καὶ γλαυκόφθαλμος ἔρασις τοῦ Γκαίτε «*der arme Werther*» δὲν εἰζεύρω διατὶ μοὶ φαίνεται πολὺ συμπαθέστερος ἀπὸ τὸν φλογερὸν πατριώτην τοῦ Φωσκόλου. Λεῖπει κάτι τι εἰς αὐτὸ τὸ ἔργον, ἡ δὲ κριτικὴ δὲν μοὶ ἀποκρίνεται τίποτε.

Ποίησιν οὕτως ὑψηλὴν καὶ οὕτω φιλοπατρίδα θαυμάζει σήμερον ὁ αἰσθανόμενος κόσμος ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ὀυῖου Φωσκόλου. Ἡ Ἰταλία πρὸ πᾶντων λατρεύει κατὰ γράμμα τὸν ποιητὴν τῆς. Ἰταλοὶ προσέρχονται ἀσκεπτεῖς καὶ ἀσπάζονται μετὰ δακρύων τὸν ἐνδοξόν τάφον του, ἐν ᾧ ἀνεγείρεται ἤδη καλλιμάρμαρον μαυσωλεῖον, καὶ τὴν θύραν τοῦ οἰκίσκου, ἐν ᾧ εὐρισκόμεθα... Εἰζεύρουσιν ὅτι εἰς τὴν μουσάν τοῦ ποιητοῦ τῶν Τάφων ὀφείλουσι μέρος τοῦ σημερινοῦ αὐτῶν μεγαλείου, μουσάν τὴν ὁποίαν διέπνεεν ἀγνὸν αἶσθημα καὶ χαρακτήρος εὐστάθεια. Καὶ ἐν ᾧ τὸν ἐχθρόν του τὸν ἔξοχον Μόντην κατέρριψεν ἡ κριτικὴ εἰς τὴν ἐθνικὴν συνείδησιν, διὰ τὸν ἀλλοπρόσαλλον καὶ δουλικὸν αὐτοῦ χαρακτήρα, τοῦ Φωσκόλου τούναντιον προσάγει οὐ μόνον τὰ ἔργα, ἀθάνατον *κληρονομίαν ἄσματος φιλελευθέρου*, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν ἀκόμη τὸν ἀκηλίδωτον βίον, παράδειγμα φιλοπατρίας καὶ ἀρετῆς. Τοιοῦτον βεβχίως ποιητὴν ὠνευρεῖτο καὶ διὰ τὴν Ἑλλάδα ὁ Σολωμός, — χρυσοῦν ὄνειρον! ὅταν ἀνέκραζεν ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Φωσκόλου:

«ὦ! γιὰ τὴ δόξα σου αὐτὴ τῇ ξένη, γιὰ τὴ φήμη ὅπου ἐσκόρπισε παντοῦ ὁ νοῦς κ' ἡ ἀρετὴ σου, γιὰ τῶν μεγάλων ἔργων σου τὴν αἰωνία μνήμη, ἂν θέλῃς ἡ πατρίδα σου νὰ μὴ βαρυστενάζῃ, καὶ νὰ μὴν κλαίῃ, ποῦ γι' ἄλλη γῆ ἀντήχησε ἡ φωνὴ [σου, —] κάμε νὰ γεννηθῇ γι' αὐτὴν ἕνας ποῦ νὰ σου μοιάξῃ!» (2)

Κατήλθομεν εἰς τὸ εὐρὺ ἰσόγειον. Ἐν αὐτῷ τρεῖς στῆλαι νέαι ὑποβασιάζουσι τὴν παλαιὰν ἐτοιμάρροπον ὁροφὴν. Παρὰ τὴν κλίμακα τῆς ὁποίας φαίνεται τὸ ἀνάστροπον μέρος, ὑπάρχει ἐν φρέαρ, τὸ αὐτὸ ἐκεῖ ἐξ οὗ τοσαύκις θὰ ὑδρευθῇ καὶ ὁ Φώσκολος. Διὰ τοῦ ἰσογείου ἐξήλθομεν εἰς τὴν αὐλήν, — στενὴν πλακόστρωτον αὐλήν, — περὶ τῆς ὁποίας θαλλοῦσιν ἐξ εὐλαβοῦς φροντίδος μικρὰ τινὰ φυτὰ.

Ἐκοψα ἐν ἀνθύλλιον, τὸ ὁποῖον διετήρησα

(2) Ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ τοῦ Σολωμοῦ ὑπὸ Δ. Βικέλα.

ἐν τῇ κομμοδόχῃ μου δι' ὅλης τῆς ἐσπέρας ἐκείνης. Ἦτο ἐσπέρα σεληνοφεγγῆς, πλήρης ἀρώματος καὶ ἀρμονίας. Μοὶ ἐφαίνετο ὅτι ἡ ψυχὴ τοῦ ποιητοῦ περιεπλανᾶτο ἀνά τὸν γαλανὸν αἰθέρα, ψιθυρίζουσα διὰ τῆς αὔρας τὰς τρυφεράς καὶ γλυκεῖας λέξεις πρὸς τὴν ὠραίαν του πατρίδα: «*Salve Zacinto! bella Zacinto.*» Καὶ ὁσαύκις ἐβλεπον τὸ μικρὸν ἀνθύλλιον ἐκ τοῦ κήπου του, τὴν ὠχρὰν ἰώδη βανίλλην, ἐνόμιζα ὅτι ὁ ἴδιος ἦλθε καὶ μοὶ τὸ προσέφερε, συμπαθῶν πρὸς τὰς μυστικὰς μου σκέψεις. Ὁμολογῶ μετὰ συντριβῆς ὅτι καὶ τώρα δὲν θεωρῶ ἑμαυτὸν ἀνάξιον τῆς τιμῆς ταύτης. Τὸν ἀγαπῶ καὶ τὸν αἰσθάνομαι τόσῳ πολὺ!

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ.

ΦΡΟΜΩΝ ΚΑΙ ΡΙΣΛΕΡ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΑΛΦΟΝΣΟΥ ΔΩΔΕ

Μετάφρασις Χ. Ἀννίνου.

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον).

Πάντα τὰ ὄνειρα τῆς μικρᾶς Σέβης ἡ Σιδωνία Ρίσελερ ἐπραγματοποίησε.

Οἱ δύο ἀδελφοὶ ἔφθασαν εἰς τὴν θύραν κειμένην ἐπὶ τῆς παραποταμίου ὁδοῦ, ἐν ἣ συνήθως εὐρίσκετο ἡ κλεῖς. Εἰσῆλθον διερχόμενοι διὰ τῶν νεαρῶν εἰσέτι θαμνοφυτειῶν τοῦ κήπου. Τῆδε καεῖσε διεσπαρμένα ἐντὸς αὐτοῦ μία αἰθουσα σφαιριστηρίου, ἡ κατοικία τοῦ κηπουροῦ καὶ ἐν μικρὸν ὑαλόφρακτον ἀνθοκομεῖον ὠμοίχζον μὲ τὰ διάφορα κεχωρισμένα μέρη τῶν ἐκ ζύλου μικροσκοπικῶν ἐλβετικῶν ἐπαύλεων, ἃς δωροῦσιν ὡς ἀθύσματα εἰς τοὺς παῖδας· ὀλόκληρος δὲ ἡ οἰκοδομὴ ἐφαίνετο ἐλαφροτάτη, μόλις στερεωμένη ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, δυναμένη ν' ἀναρπαγῇ ὑπὸ τῆς πρώτης πνοῆς τοῦ ἀνέμου τῆς χρεωκοπίας καὶ τῆς παλιμβουλίας· ἦτο ἐπαυλις ἐτκήρας ἡ χρηματιστοῦ.

Ὁ Φραντς ἐβλεπε περὶ αὐτὸν ὁπωσοῦν ἐκθαμβος. Εἰς τὸ βάθος, παρὰ τὸ πρόστοον τὸ κεκοσμημένον δι' ἀνθοφόρων ἀγγείων, ἔκειτο ἡ αἰθουσα μὲ τὰ μεγάλα παράθυρά της ἀνοικτά. Παρὰ τὴν θύραν εὐρίσκετο ἐν ἀνάκλιτρον, διάφοροι δίφροι ὀκλαθῆαι καὶ μικρὸν τραπέζιον, ἐφ' οὗ ἔκειντο ἀκόμη τὰ σκεῦη τοῦ καφέ. Ἔσω ἠκούοντο ἦχοι κλειδοκυμβάλου καὶ ψιθυροῦ φωνῶν ὑποκώφων.

— Πῶς θὰ ἐκπλαγῇ ἡ Σιδωνία!.. ἔλεγεν ὁ ἀγαθὸς Ρίσελερ βαδίζων ἐπὶ τοῦ ἀμμοστρώτου ἐδάφους... δὲν μὲ περιμένει πρὸ τῆς ἐσπέρας... Αὐτὴν τὴν στιγμὴν καταγίνεται εἰς τὸ μάθημα τῆς μουσικῆς μαζί μὲ τὴν κυρίαν Δόββων.

Καὶ ὠθῶν βίαιως τὴν θύραν πρὶν εἰσελθῆν ἔκραζε μὲ τὴν χονδρὰν ἀπλοϊκὴν φωνὴν του:

— Μάντευσε ποῖον σοῦ φέρω!

Ἡ κυρία Δόβσων ἦτις ἐκάθητο μόνη πρὸ τοῦ κλειδοκουμβάλου ἀνεσπίρτησεν ἐπὶ τοῦ καθισματός της, εἰς τὸ ἄκρον δὲ τῆς εὐρυχώρου αἰθούσης, ὅπισθεν τῶν ἐξωτικῶν φυτῶν τῶν ὑψουμένων ἄνωθεν τραπέζης τινὸς ὡς συνέχεια οἰονεῖ τοῦ κομποῦ καὶ εὐλυγίστου ρυθμοῦ τῆς ὁ Γεώργιος Φρομῶν καὶ ἡ Σιδωνία ἠγέρθησαν ἐν τάχει.

— «Α! μ' ἐτρόμαξες!.. εἶπεν ἡ Σιδωνία προὔπαντῶσα μετὰ σπουδῆς τὸν Ρίσιερ.

Ἡ λευκὴ πρωϊνὴ ἐσθῆς της ἦν ἐκόσμου κωνάϊ ταινίαι ὡς τμήματα οὐρανοῦ ἀναμειγμένα μετὰ λευκῶν συννέφων, περιεδινήθη ἐπὶ τοῦ τάπητος, ἡδὴ δὲ ἡ Σιδωνία συνελθοῦσα ἐκ τῆς ταραχῆς της, ἀπαθῆς καὶ ὑπαύχην, μὲ τὸ ἦθος ἀξίεραστον καὶ μὲ τὸ αἰώνιον ἑλαφρὸν μειδιάμα της ἐπὶ τὰ χεῖλη προέβη καὶ περιεπτύχθη τὸν σύζυγόν της, εἶπεν δὲ τὸ μέτωπον πρὸς τὸν Φράντζ, λέγουσα αὐτῷ:

— Καλημέρα, ἀδελφέ!

Ὁ Ρίσιερ ἀφῆκεν αὐτοὺς ἀντιμετώπους καὶ πλησιάζας πρὸς τὸν Φρομῶν, οὐ ἡ αὐτόθι παρουσία τὸν ἐξέπληττε:

— Πῶς, Γεώργιε!.. ἐδῶ εἶσαι!.. εἶπεν αὐτῷ. Ἐγὼ ἐνόμιζα ὅτι εὐρίσκεσαι εἰς Σαβινῷ.

— Ναί, ναί... πρέπει νὰ φαντασθῆς... Ἦλθα ἐδῶ... ἐνόμιζα ὅτι τὴν Κυριακὴν μένεις εἰς Ἀνιέρην... Ἦθελα νὰ σοῦ ἠμιλήσω διὰ μίαν ὑπόθεσιν...

Καὶ μετὰ σπουδῆς, περιπλεκόμενος εἰς τὰς φράσεις του ἤρχισε νὰ ἠμιλῇ αὐτῷ περὶ τινος σπουδαίας παραγγελίας γενομένης εἰς τὸ ἐργοστάσιον. Μετὰ τινὰς ἀσημάντους λόγους ἀνταλλαγθέντας μετὰ τοῦ Φράντζ ἀπαθῶς ἡ Σιδωνία ἐγένετο ἄφαντος. Ἡ κυρία Δόβσων ἐξηκολούθει τοὺς ὑποτρόμους καὶ ὑποκόφους ἤχους ἐν τῷ κλειδοκουμβάλῳ, οἵτινες ἐν τῷ θεάτρῳ συνοδεύουσι τὰς κρίσιμους περιστάσεις.

Τὸ ἀληθές εἶνε ὅτι ἡ περίστασις ἐκείνη ἦτο λίαν ἀκροσφαλῆς καὶ μόνη ἡ καλὴ διάθεσις τοῦ Ρίσιερ ἀπέδιωκε πᾶσαν συστολήν. Ἐδικαιολογεῖτο πρὸς τὸν συνάδελφόν του διατὶ δὲν εὐρίσκετο ἐκεῖ ἀπὸ πρωΐας, ἤθελε νὰ δείξῃ τὴν οἰκίαν εἰς τὸν ἀδελφόν του. Μετέβησαν ἀπὸ τῆς αἰθούσης εἰς τὸν σταῦλον καὶ ἀπὸ τοῦ σταύλου εἰς τὰ μαγειρεῖα, εἰς τὸ ἀμαξοστάσιον, εἰς τὸ θερμολόγιον. Τὰ πάντα ἦσαν νεουργῆ, στίλβοντα, ἀλλὰ πολὺ μικρὰ καὶ στενόχωρα.

— Καὶ στοιχίζουσι πολλὰ χρήματα, ἔλεγε μετὰ τινος ἀγερωχίας ὁ Ρίσιερ.

Ἦθελε νὰ θαυμάσῃ τὸ παρὰ τῆς Σιδωνίας ἀγορασθὲν κτήμα ἐν πάσῃ αὐτοῦ τῇ λεπτομερείᾳ καὶ ἐδείκνυε τὸ φωτάκιον, καὶ τὸ ὕδωρ τὸ ὅποιον ἀνήρχετο εἰς ὅλα τὰ πατώματα, καὶ τοὺς τελειοποιημένους κωδωνίσκους καὶ τὰ ἐπιπλα τοῦ κήπου καὶ τὸ ἀγγλικὸν σφαιριστήριον

καὶ τὴν ὑδροθεραπείαν, πάντα ταῦτα δὲ μετ' ἐκφράσεων εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν Φρομῶν, ὅστις προσλαβὼν αὐτὸν ὡς συνέτακρον εἰς τὸν ἐμπορικὸν τοῦ οἴκου τὸν κατέστησεν ἱκανὸν ν' ἀποκτήσῃ περιουσίαν.

Εἰς πᾶσαν νέαν διάχυσιν τοῦ Ρίσιερ ὁ Γεώργιος Φρομῶν ἀπεκρύπτετο κίσχυνόμενος καὶ ἐνοχλούμενος ἀπὸ τὸ παράδοξον βλέμμα τοῦ Φράντζ.

Ψυχρότης ἐπεκράτησε κατὰ τὸ πρόγευμα.

Ἡ κυρία Δόβσων ἐλάλει μόνη σχεδὸν χαίρουσα διότι εὐρίσκετο ἐν τῷ μέσῳ πληρεστάτης ρομαντικῆς περιπετείας. Γινώσκουσα ἡ μᾶλλον νομιζουσα ὅτι γινώσκει κατὰ βάθος τὴν ἱστορίαν τῆς φίλης της ἠννοεῖ τὴν ὑπόκωφον ὀργὴν τοῦ Φράντζ, ἠρεθισμένου διότι ἐβλεπεν ὅτι ἄλλος τὸν ἀντικατέστησεν, τὴν ἀνησυχίαν τοῦ Γεωργίου ταρρασομένου ἐπὶ τῇ ἐμφανίσει ἀντεραστοῦ, καὶ ἐνεθάρρυνε τὸν ἑνα δι' ἑνὸς βλέμματος, ἐπαρηγόρει τὸν ἄλλον δι' ἑνὸς μειδιάματος, ἐθαύμαζε τὴν ἀταραξίαν τῆς Σιδωνίας καὶ ἐπεφύλασσε ὅλην αὐτῆς τὴν περιφρόνησιν διὰ τὸν ἀποτρόπαιον ἐκείνον Ρίσιερ, τὸν βάνουσον καὶ ἄγριον τύραννον. Αἱ προσπάθειαι κυρίως ἔτεινον εἰς τὸ νὰ μὴ ἐπικρατήσῃ ἐν τῇ τραπέζῃ ἡ φρεβὰ ἐκείνη σιγή, ἣν ὁ κρότος τῶν συγκρουομένων περονῶν διακόπτει τὸσον κωμικῶς καὶ τὸσον ὀχληρῶς.

Εὐθύς μετὰ τὸ πρόγευμα ὁ Φρομῶν ἐδήλωσεν ὅτι ὄφειλε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Σαβινῷ. Ὁ Ρίσιερ δὲν ἐτόλμησε νὰ τὸν ἐμποδίσῃ ἀναλογιζόμενος ὅτι ἡ προσφιλὴς του κυρία Γεωργίου θὰ διήρχετο μόνη τὴν Κυριακὴν της. Χωρὶς δὲ νὰ δυνήθῃ νὰ εἶπῃ λέξιν πρὸς τὴν παλλακὴν του ὁ ἐραστής ἀπῆλθεν ὑπὸ τὸν ἥλιον ὅπως ἐπιβῆ μίας τῶν μετὰ μεσημβρίαν ἀμαξοστοιχιῶν, φρουρούμενος πάντοτε ὑπὸ τοῦ συζύγου, ὅστις ἐπέμεινε νὰ τὸν συνοδεύσῃ μέχρι τοῦ σταθμοῦ.

Ἡ κυρία Δόβσων ἐκάθησε πρὸς στιγμὴν μετὰ τοῦ Φράντζ καὶ τῆς Σιδωνίας ὑπὸ μικρὰν σκιαδᾶ, ἣν κλήμα ἀμπέλου ἀναρριχώμενον ἐσκίαζε μὲ τοὺς ὑπερύθρους βλαστούς του· εἶτα ἐννοήσασα ὅτι ἡ παρουσία της ἦτο ὀχληρὰ, ἐπὶ ἀνῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν καὶ ὡς πρὸ ὀλίγου, ἐνόσω ἀκόμη ἦτο ἐκεῖ ὁ Γεώργιος, ἤρχισε νὰ κρούῃ τὸ κλειδοκουμβάλον καὶ ν' ᾄδῃ ἠρέμα καὶ ἐκφραστικῶς. Εἰς τὸν σιωπηλὸν κῆπον ἡ ὑπόκωφος ἐκείνη μουσικὴ ἀκουομένη διὰ μέσου τῶν κλάδων ὠμοιάζε πρὸς φωνὴν λαρυγγώδη πτηνοῦ πρὸ τῆς θυέλλης.

Τέλος πάντων ἦσαν μόνοι.

Ὑπὸ τὸ ἀραιὸν ἀκόμη φύλλωμα τῆς σκιαδῆς ὁ ἥλιος τοῦ Μαΐου εἰσέδυε πολὺ καυστικὸς. Ἡ Σιδωνία προεφύλαττε τὸ πρόσωπον διὰ τῆς χειρὸς καὶ παρετήρει τοὺς διερχομένους ἐκ τῆς ὁδοῦ

διαβάτας, Ὁ Φράντζ ἐβλεπε καὶ αὐτὸς ἐξῶ ἀλλὰ πρὸς ἄλλο μέρος, ἀμφότεροι δὲ προσποιούμενοι ὅτι ἦσαν ἐντελῶς ἀνεξάρτητοι ἀπ' ἀλλήλων ἐστράφησαν κατὰ τὴν ἰδίαν στιγμὴν ἐκ συμπτώσεως μὲ τὸ αὐτὸ κίνημα καὶ μὲ τὸν αὐτὸν λογισμόν.

— Θέλω νὰ σοῦ ἠμιλήσω, εἶπεν αὐτῇ ἀκριβῶς ἐνῶ ἐκείνη ἤνοιγε τὸ στόμα.

— Καὶ ἐγὼ ἐπίσης, ἀπήντησεν ἡ Σιδωνία σοβαρῶς· ἔλα ὅμως ἀπ' ἐδῶ... θὰ εἴμεθα κλιλιότερα.

Καὶ εἰσῆλθον ἡμῶς εἰς τὸ ἐν τῇ ἄκρᾳ τοῦ κήπου ἀνεγειρόμενον μικρὸν περίπτερον.

Β'.

Ἐξήγησις.

Τῇ ἀληθείᾳ ὁ τιμωρὸς ἀφικνεῖτο ἐγκλίρως.

Ἡ μικρὰ ἐκείνη γυνὴ περιεδινεῖτο ἀφρόνως ἐντὸς τῆς καταδόχρας τοῦ παρισινοῦ βίου. Ἐπέπλεεν ἀκόμη ὡς ἐκ τῆς ἐλαφρότητός της, ἀλλ' αἱ ὑπερβολικαὶ δαπάναι της, ἡ πολυτέλεια ἣν ἐπεδείκνυεν, ἡ περιφρόνησις ἣν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἠσθάνετο πρὸς τοὺς στοιχειώδεις κανόνας τῆς κοσμιότητος, τὰ πάντα προανήγγελλον ὅτι ἐμελλε νὰ βυθισθῇ μετ' ὀλίγον συμπαραφέρουσα τὴν τιμὴν τοῦ συζύγου της, ἴσως δὲ καὶ τὸν πλοῦτον καὶ τὸ ὄνομα σημαντικοῦ οἴκου καταστραφέντος διὰ τῆς ἀφροσύνης της.

Τὸ μέρος ἐνθα ἔζη νῦν ἐπέσπευθεν ἔτι μᾶλλον τὴν ἀπώλειάν της. Ἐντὸς τῶν Παρισίων, εἰς τὰς συνοικίας τῶν μικροπόρων, ὧν ὁ πληθυσμὸς εἶνε ἀπαραλλάκτος μὲ τὸν τῶν ἐπαρχιῶν ὡς πρὸς τὴν κακεντρέχειαν καὶ τὴν φλυαρίαν, ἦτο ἠναγκασμένη νὰ προσφυλάττηται περισσότερον. Ἀλλ' ἐν τῇ ἐν Ἀνιέρῃ κατοικίᾳ της, τῇ περιστοιχιζομένῃ ὑπὸ ἐπαύλων ἐκπεπτωκότων αἰοιδῶν ἢ ἠθοποιῶν, ὑπὸ οἰκογενειῶν ἀμφιβόλων ἠθῶν, ὑπὸ ἐμποροῦπαλλήλων ἀεργῶν, δὲν προσεῖχε πολὺ. Ὑπῆρχε περὶ αὐτὴν ἀτμόσφαιρα διαφθορᾶς ἣτις τὴν εὐφρίσκει καὶ ἦν ἀνέπνεεν ἄνευ ἀηδίας. Ἡ μουσικὴ τῶν χορῶν ἔτερπεν αὐτὴν τὴν ἐσπέραν ἐντὸς τοῦ κήπου της.

Βολὴ πιστολίου ριφθεῖσα εἰς παρακειμένην οἰκίαν νύκτα τινὰ, ἥς ἕνεκα ὅλοι οἱ περίοικοι ἠσυχολήθησαν περὶ τῶν προκαλεσάντων αὐτὴν χυδαίων καὶ ἀνοήτων ἐρωτικῶν σχέσεων, ἐγένετο ἀφορμὴ ὅπως ὄνειροπολῇ καὶ αὐτὴ παρομοίας περιπετείας. Ἦθελε νὰ ἔχῃ καὶ αὐτὴ τὰς αἰστορίας της. Οὐδὲν μέτρον τηροῦσα πλέον περὶ τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν συμπεριφορὰν, τὰς ἡμέρας καθ' ἃς δὲν περιεπάτει ἐπὶ τῆς παραποταμίου ὁδοῦ τῆς Ἀνιέρης μὲ βραχειῶν ἐσθῆτα καὶ μὲ τὸν κάλαμον τῆς ἀλιείας ἀνά χεῖρας ὡς αἱ κομψοῦμεναι τῶν λουτρῶν τῆς Τρουβιλλῆς ἢ τοῦ Οὐλγκάτ, ἔμενον οἰκοὶ φέρουσα τὴν οἰκιακὴν της ἐσθῆτα, παρομοίαι μὲ τὰς γειτονίσσας της, ἐντελῶς ἀργῆ, ἐλάχιστα μεριμνῶσα περὶ τοῦ

οἴκου της, ὅπου τὴν ἐκλεπτον ὡς εἰταίραν, χωρὶς αὐτὴ νὰ τὸ εἰξεύρῃ. Ἡ ἰδία ἐκείνη γυνὴ ἣτις ἐφαίνετο διερχομένη ἐπιππος τὴν ὁδὸν κατὰ πᾶσαν πρωΐαν ἔμενον ἐπὶ ὥρας ὀλοκλήρους συνομιλοῦσα μετὰ τῆς θεραπαινίδος της περὶ τῶν πέριξ κατοικουσῶν ἀλλοκότων ζευγῶν.

Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐπανάρχετο εἰς τὴν ἀρχαίαν της περιωπὴν καὶ κατωτέρω ἔτι. Ἀπὸ τῆς τάξεως τῶν πλουσιῶν ἀστῶν μέχρι τῆς ὁποίας εἶχεν ἀνυψωθῆ διὰ τοῦ γάμου της ἐξωλισθαίνε μέχρι τῆς τάξεως τῶν συντηρουμένων γυναικῶν. Συχνάκις ταξειδεύουσα διὰ τοῦ σιδηροδρόμου μετὰ ἐταιρῶν παραδόξως ἐνδεδυμένων, ὧν ἡ κόμη ἀφίετο ἐν μέρει πρὸς τὰ ἐμπρὸς σκεπάζουσα τὸ μέτωπον, ἡ ἐροίπτετο κυματίζουσα πρὸς τὰ ὀπίσω ὡς τῆς Γενοβέφας, ἀπέκτιπεν ὁμοιότητα μετ' αὐτῶν. Ἐγένετο ζακνὴ ἐπὶ δύο μῆνας πρὸς μεγίστην ἐκπληξιν τοῦ Ρίσιερ, ἐκ θάμβου διότι μετεβλήθη οὕτω ἡ μικρὰ του συζυγῶ. Πλὴν ὅλαι αὐταὶ αἱ ἰδιοτροπίαὶ κατέθελγον τὸν Γεώργιον, ὅστις ἀνεύρισκεν ἐν αὐτῇ δέικα γυναικῆς. Αὐτὸς ἦτο ὁ ἀληθὴς σύζυγος, ὁ οἰκοδεσπότης.

Πρὸς διασκέδασιν τῆς Σιδωνίας εἶχε καταρτίσει εἶδος τι συνοτροφίας χάριν δῆθεν τῶν κοινωνικῶν σχέσεων, ἀποτελουμένων ἐκ τινῶν φίλων του ἀγάμων, καὶ ἐκ τινῶν ἐμπόρων ἀγαπώντων τὴν εὐζωίαν, ἀλλ' ἐξ οὐδεμιᾶς οὐδέποτε γυναικῆς, διότι αἱ γυναῖκες εἶνε πολὺ ὀξυδερκεῖς. Ἡ κυρία Δόβσων ἦτο ἡ μόνη φίλη.

Διωργάνουσι γεύματα, ἐκδρομὰς ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ, πυροτεχνήματα. Ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἡ θέσις τοῦ ἀτυχοῦς Ρίσιερ καθίστατο ἔτι μᾶλλον γελοία καὶ ἐξευτελιστικὴ. Ὅτε ἐπέστρεφε τὴν ἐσπέραν κατακόπος, ἀτημέλητος, ἦτο ἠναγκασμένος ν' ἀνέρχεται εἰς τὸν θάλαμον του διὰ νὰ καλλωπισθῇ ὅπως οὐν.

— Ἐχομεν προσκεκλημένους εἰς τὸ τραπέζι μας, ἔλεγεν αὐτῷ ἡ σύζυγός του, κάμε γρήγορα.

Καὶ ἐκάθητο παρὰ τὴν τράπεζαν τελευταῖος ἀφοῦ ἠθελε σφίγγει κύκλω τὴν χεῖρα τῶν συνδαίτυμων, φίλων τοῦ Φρομῶν, ὧν μόλις ἐγίνωσκε τὸ ὄνομα. Παραδόξως δὲ αἱ ὑποθέσεις τοῦ ἐργοστασίου διεξήγοντο εἰς τὴν τράπεζαν ἐκείνην, ὅπου ὁ Γεώργιος ἔφερε τοὺς γνωρίμους αὐτοῦ ἐκ τῆς λέσχης μὲ τὴν ἀτάραχον βεβαιότητα τοῦ πληρόντος τὴν δαπάνην.

Ἦσαν γεύματα καὶ δείπνα ἀχάριν τῶν ὑποθέσεων· ὁ χαρακτηρισμὸς οὗτος ἐξήγει τὰ πάντα εἰς τὸν Ρίσιερ καὶ τὴν διηγετικὴν παρουσίαν τοῦ συνεταίρου του καὶ τὴν ἐκλογὴν τῶν συνδαίτυμων καὶ τὸν ἐξαισιον καλλωπισμὸν τῆς Σιδωνίας, ἣτις ἐξωραζέτο καὶ ἐδείκνυτο φιλάρεσκος πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ ἐμπορικοῦ τῶν οἴκου. Ἀλλ' ἡ φιλαρέσκεια αὐτῆ τῆς ἐρωμέ-

νης του ἀπῆλπιζε τὸν Φρομῶν. Κατὰ πᾶσαν ὥραν τῆς ἡμέρας μετέβαιναν ἐκεῖ ὅπως τὴν καταλάβῃ ἐξαίφνης, ἀνήσυχος, δυσπιστῶν, φοβούμενος ν' ἀφήσῃ ἐπὶ πολὺν καιρὸν μόνην καὶ αὐτεξούσιον τὴν ὑπουλον ἐκείνην καὶ διεφθαρμένην φύσιν.

— Καὶ τί γίνεται λοιπὸν ὁ σύζυγός σου; ἤρωτα ὁ γέρον Γαρδινὸς ἐμπαικτικῶς τὴν ἐγγονὴν του. Διατί δὲν ἔρχεται συχνότερα;

Ἡ Κλαίρη ἐδικαιολόγει τὸν Γεώργιον, ἀλλ' ἡ διαρκὴς ἐκείνη ἐγκατάλειψις ἤρχισε νὰ τὴν ἀνησυχῇ. «Ἐκλαίει νῦν ὅτε ἐλάμβανε τὰ βραχέα ἐκείνα γραμματίαι, τὰ ἀγγέλματα ἅτινα ἔφθανον τακτικῶς καθ' ἐκάστην κατὰ τὴν ὥραν τοῦ γεύματος: «Μὴ μὲ περιμένῃς τὴν ἐσπέραν, ἀγαπητὴ μου φίλη. Δὲν θὰ θυνθῶ νὰ ἔλθω εἰς Σαβινὸν εἰμὴ αὐριον, ἢ μεθαύριον διὰ τῆς νυκτερινῆς ἀμαξοστοιχίας.»

Ἐγευμάτιζε μελαγχολικῶς ἀντικρὺ τοῦ κενοῦ πινακίου· μολονότι δὲν ἐγίνωσκεν ὅτι ἠπατάτο, ἠσθάνετο ὅτι ὁ σύζυγός της ἀπεσυνειθίζεν αὐτὴν. Τὰς ἡμέρας καθ' ἃς σκόγενεϊακὴ τις ἐορτὴ ἢ ἄλλη περίστασις τὸν ἠνάγκαζε νὰ μείνῃ εἰς τὴν οἰκίαν ἦτο πολὺ ἀφηρημένος καὶ οὐδὲν ἔλεγε περὶ τῆς ἀπασχολοῦσας αὐτὸν σκέψεως.

Ἡ Κλαίρη μὴ ἔχουσα πλέον μετὰ τῆς Σιδωνίας εἰμὴ λίαν ἀπομεικρυσμένης σχέσεις οὐδὲν ἐγίνωσκεν ἐκ τῶν συμβαινόντων εἰς Ἀνιέρην. Ἄλλ' ὅτε ὁ Γεωργίος ἀπῆρχετο πάλιν ἐπειγόμενος καὶ μειδιῶν, ἐβασάνιζε τὸ πνεῦμά της ἐν τῇ μονώσει της δι' ἀνομολογήτων ὑπονοιῶν, καὶ, ὅπως οἱ ἀναμεινοντες σποδρὰν τινα θλίψιν, ἠσθάνετο αἴφνης ἐν τῇ καρδίᾳ της μέγα κενόν, θέσιν ἐτοιμίην διὰ τὴν συμφορὰν.

Ὁ σύζυγός της δὲν ἦτο ἀρ' ἐτέρου εὐδαιμονέστερος αὐτῆς. Ἡ σκληρὰ ἐκείνη Σιδωνία ἐφαίνετο εὐχαριστουμένη νὰ τὸν βραχνίζῃ. Ἐπέτρεπε νὰ τὴν περιποιῶνται ἐρωτικῶς ὄλοι. Κατ' ἐκείνας δὲ τὰς ἡμέρας Καζαβίων τις, λεγόμενος καὶ Καζαβόνης, ἰταλὸς ὀξύφωνος τοῦ θεάτρου τῆς Τουλούζης, παρουσιασθεὶς πρὸς αὐτὴν παρὰ τῆς κυρίας Δόβων ἤρχετο καθ' ἐκάστην καὶ ἔψαλλε διωδίας λίαν ἐπικινδύνους. Ὁ Γεώργιος λίαν ζηλότυπος ἔτρεχεν εἰς Ἀνιέρην καθ' ἐκάστην μετὰ μεσημβριᾶν ἀμελῶν τὰ πάντα, ἤδη δ' ἤρχισε νὰ θεωρῇ ὅτι ὁ Ρίσιερ δὲν ἐπετῆρει ὅσον ἔπρεπε τὴν σύζυγόν του. Τὸν ἤθελε τυφλὸν μόνον ὡς πρὸς αὐτόν.

«Αἱ ἂν ἦτο αὐτὸς ὁ σύζυγός πῶς θὰ τὴν διηύθυνεν. Ἀλλὰ δὲν εἶχε δικαίωμα ἐπ' αὐτῆς καὶ δὲν θὰ ἐδίσταζον οἱ ἄλλοι νὰ τοῦ τὸ παρατηρήσωσιν. Ἐνίοτε μὲ τὴν ἀκατανίκητον ἐκείνην λογικὴν ἧτις καὶ εἰς τῶν μωρῶν τὸ πνεῦμα προκύπτει, ἐσυλλογιζέτο ὅτι ἀπατῶν αὐτὸς ὁ ἴδιος ἦτο ἄξιός ν' ἀπατάται. Ἦτο ἐν τέλει θλιβερός ὁ βίος του. Διήρχετο τὸν καιρὸν του πε-

ριτρέγων ἀπὸ τοὺς ἀδελφάντοπόλους εἰς τοὺς ὑψιστοπόλους, ἐφευρίσκων δῶρα δι' αὐτὴν, ἐκπλήσων αὐτὴν ἐκάστοτε δι' ἀπροσδοκῆτων δωρεῶν διότι τὴν ἐγίνωσκε κατὰ βάθος καὶ ἤξευρεν ὅτι ἠδύνατο νὰ τὴν διασκεδάξῃ διὰ τῶν δώρων, ὅχι ὅμως καὶ νὰ τὴν συγκρατῇ, καὶ ὅτι τὴν πρώτην ἡμέραν καθ' ἣν ἐκείνη ἤθελε βαρυθυῆ.

Ἄλλ' ἡ Σιδωνία δὲν ἐβαρύνετο ἀκόμη. Διῆγε τὸν βίον ὅστις ἤρμοζεν αὐτῇ. Ἀπῆλαυε πάσης ἐρικτῆς εἰς αὐτὴν εὐδαιμονίας. Ὁ πρὸς τὸν Γεώργιον ἔρωσ της οὔτε φλογερὸς ἦτο οὔτε ρομαντικὸς. Δι' αὐτὴν ὁ Γεώργιος ἦτο δευτέρος συζυγός, νεώτερος, πρὸ πάντων δὲ πλουσιώτερος τοῦ ἄλλου. Ὅπως καταστήσῃ οἰκειοτέρην οὕτως εἰπεῖν τὴν μοιχείαν τῶν προσεῖλκυσε εἰς Ἀνιέρην τοὺς γονεῖς της, τοὺς ἐγκατέστησεν εἰς οἰκίσκον τινα κείμενον εἰς τὴν ἄκρην τοῦ χωρίου, διὰ τοῦ πατρὸς δ' ἐκείνου τοῦ ματαιοδόξου καὶ ἐθελουφυλοῦντος καὶ διὰ τῆς μητρὸς τῆς φιλοστόργου καὶ πάντοτε τεθαμβωμένης ἐδημιούργει κύκλον τιμιότητος περὶ αὐτὴν, ἧς ἠσθάνετο τοσοῦτον μᾶλλον τὴν ἀνάγκην, ὅσον περισσότερο ἀπεξενούτο αὐτῆς.

Τὰ πάντα ἦσαν διηυθετημένα καλῶς καὶ μεμετρημένα ἐν τῇ μικρᾷ ἐκείνῃ φαύλῃ κεφαλῇ ἣν διηύθυνε τόσο ἀπαθῶς ἢ διαφθορᾷ· ἐφαίνετο δὲ ὅτι ὁ βίος της ἐμελλε νὰ διαρκέσῃ ἐπὶ πολὺ οὕτω γαλήνιος, ὅτε αἴφνης ἀφίκετο ὁ Φράντζ Ρίσιερ.

Εὐθύς ὡς τὸν εἶδεν ἠννόησεν ἀμέσως ὅτι ἡ ἡσυχία της ἐπηρειλείτο, ὅτι σοβαρὰ σκηνὴ ἐμελλε νὰ ἐπακολουθήσῃ μεταξύ των.

Τὸ σχέδιόν της κατηρτίσθη ἐν τῷ ἄρ. Ἐπρόκειτο νῦν νὰ τὸ ἐκτελέσῃ.

Τὸ περίπτερον εἰς ὃ εἰσῆλθον ἦτο εὐρεῖα κυκλοτερὴς κίθουσα, ἧς τὰ παράθυρα ἀπέβλεπον εἰς διαφορετικὴν ἕκαστον τοποθεσίαν, ἦτο δὲ διεσκευασμένον ἐπίτηδες διὰ τὴν μεταμεσημβρινὴν ἀνάπαυσιν, διὰ τὰς θερμὰς ὥρας τῆς ἡμέρας ὅποτε ζητεῖ τις καταφύγιον ἀποφεύγων τὸν ἥλιον καὶ τὸν θροῦν τοῦ κήπου. Κλιντῆρ λίαν χαμηλὸς ἔκειτο ὑλόγυρα περὶ τὸν τοῖχον, εἰς τὸ μέσον δὲ λίαν χαμηλὴ ἐπίσης τράπεζα ἐκ λάκκας κατάφορος ἐκ διαφόρων κοινωνικῶν ἐφημερίδων.

Αἱ τοιχοστρωσίαι ἦσαν δροσεραὶ, τὰ ἐπὶ τοῦ ὑψιστοπόλου δὲ αὐτῶν σχέδια, παριστῶντα πτηνὰ ἱπτάμενα μεταξύ ὑποκυάνων καλῶν ἀπέτελλον οἰονεὶ τὴν αἴσθησιν θερινοῦ ὄνειρου, εἰκόνας ἐλαφρὰς κυμαινομένης πρὸ τῶν κλειομένων ὀφθαλμῶν. Τὰ καταβιβασθέντα παραπετάσματα, ἢ ἐπὶ τοῦ δαπέδου ἠπλωμένη ψιᾶθη, ὃ ἐπὶ τῆς σιαδέος ἐξωθεν περιπλεκόμενος θάμνος τοῦ ἰσμοῦ διετήρουν ἀρκετὴν δροσερότητα, ἐπαυξάνομένην ἐκ τῆς γειτνιασεως τοῦ ποταμοῦ ἀδρια-

κόπως ἀναταρασσομένου καὶ τοῦ ραντισματος τῆς ὄχθης ὑπὸ τῶν μικρῶν αὐτοῦ κυμάτων.

Εὐθύς ὡς εἰσῆλθεν ἡ Σιδωνία ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ κλιντῆρος ἀπρωτοῦσά πρὸς τὰ κάτω τὴν ἐσθῆτά της, ἧτις κατέπεσεν ὡς ὄγκος χιόνος, μὲ τοὺς ὀφθαλμούς δὲ φωτεινοὺς, μὲ τὸ στόμα μειδιῶν, κλίνουσα ὡποσοῦν τὴν μικρὰν κεφαλὴν της, ἧς ὁ πλαγίως ἐπὶ τοῦ ἐνὸς μέρους αὐτῆς προσηρμοσμένος κόσμητος ἐπηνύσανε τὴν χარიέσσαν καὶ προπετὴ ἰδιορρυθμίαν, ἔστη ἀνακείμενους.

Ὁ Φράντζ ὠχρότατος ἴστατο ὄρθιος βλέπων περὶς αὐτοῦ. Εἶτα μετ' ὀλίγας στιγμᾶς:

— Σας συγγαίρω, κυρία, εἶπε· βλέπω ὅτι ἐννοεῖτε καλῶς τὴν εὐζωίαν.

Ἀμέσως δὲ, ὡς νὰ ἐφοβεῖτο μήπως ἡ συνδιάλεξις οὕτω πόρρωθεν ἀρξαμένη δὲν φθάσῃ ταχέως ἐκεῖ ὅπου αὐτὸς ἐπεθύμει, ἐπανελάθεν ἀποτόμως:

— Εἰς ποῖον χρεωστεῖς αὐτὴν τὴν πολυτέλειαν; . . . Εἰς τὸν σύζυγόν σου ἢ εἰς τὸν ἐραστήν σου;

Χωρὶς νὰ κινηθῇ ἀπὸ τοῦ κλιντῆρος, χωρὶς καὶ νὰ ἐγείρῃ τοὺς ὀφθαλμούς ἐπ' αὐτοῦ, ἡ Σιδωνία ἀπήντησεν:

— Εἰς ἀμφοτέρους.

Ὁ Φράντζ ἔταράχθη κάπως ἐκ τοῦ τοιοῦτου θράους.

— Ὁμολογεῖς λοιπὸν ὅτι ὁ ἀνὴρ ἐκείνος εἶνε ἐραστὴς σου; ἐπανελάθεν.

— Ἀκοῦς ἐκεῖ! . . . βέβαια!

Ὁ Φράντζ τὴν προσέβλεψε πρὸς στιγμὴν χωρὶς νὰ λαλήσῃ. Εἶχεν ὠχρίασει καὶ αὐτὴ ἐπίσης μὲ ὄλην της τὴν ἀταραξίαν καὶ το αἰώνιον της μειδίαια δὲν διεγράφετο πλέον ἐπὶ τῶν χειλέων της.

— Ἀκουσέ με, Σιδωνία, εἶπε τότε ὁ Φράντζ· τὸ ὄνομα τοῦ ἀδελφοῦ μου, τὸ ὄνομα τὸ ὁποῖον ἔδωκε πρὸς τὴν σύζυγόν του εἶνε καὶ ἰδικόν μου ὄνομα. Ἀφοῦ ὁ Ρίσιερ εἶνε ἀρκετὰ τρελλός, ἀρκετὰ τυφλός ὥστε νὰ τὸ ἀφίη νὰ ἀτιμᾶζῆται παρὰ σοῦ, ἐγὼ ἔχω καθῆκον νὰ τὸ προστατεύσω ἀπὸ τῶν προσβολῶν σου. . . . Λοιπὸν σὲ προσκαλῶ νὰ εἰδοποιήσῃς τὸν κύριον Φρομῶν ὅτι ὀφείλει ν' ἀλλάξῃ ἐρωμένην τὸ ταχύτερον, καὶ νὰ ὑπάγῃ νὰ καταστραφῇ ἄλλου. . . . Εἶδεμῆ. . .

— Εἶδεμῆ; ἠρώτησεν ἡ Σιδωνία ἧτις ἐνόσφ αὐτὸς ἐλάλει δὲν εἶχε πύσει παίζουσα μὲ τὰ δακτυλιδία της.

— Εἶδεμῆ θὰ εἰδοποιήσω τὸν ἀδελφόν μου περὶ τῶν συμβαινόντων εἰς τὴν οἰκίαν του, θὰ ἐκπλαγῆς δὲ τότε ὅταν θὰ ἰδῆς τὸν Ρίσιερ βίαιον καὶ φοβερόν ὅσον ἀβλαβὴς εἶνε συνήθως. Ἡ εἶδησις αὐτῆ θὰ τὸν θανατώσῃ ἴσως, ἔσο βέβαιος ὅμως ὅτι πρότερον θὰ φονεύσῃ σέ.

Ἡ Σιδωνία ὕψωσε τοὺς ὤμους.

— Αἱ! ἄς μὲ φονεύσῃ, εἶπε· τί μὲ μέλει;

Εἶπε δὲ ταῦτα μὲ ἦθος τόσον περίλυπον, ὥστε ὁ Φράντζ ἀκουσίως, ἠσθάνθη οἶκτον ὑπὲρ τοῦ πλάσματος ἐκείνου τοῦ νεκροῦ, τοῦ ὠραίου, τοῦ εὐδαιμόνου, ὅπερ ὠμίλει περὶ τοῦ θανάτου του μετὰ τοιαύτης ἐγκαρτερήσεως.

— Τὸν ἀγαπᾷς λοιπὸν πολὺ; . . . εἶπεν αὐτῇ διὰ φωνῆς, ἧτις εἶχεν ἤδη καταστῆ ἀορίστως ἠπιωτέρα. Τὸν ἀγαπᾷς λοιπὸν πολὺ αὐτὸν τὸν Φρομῶν, ἀφοῦ προτιμᾷς ν' ἀποθάνῃς παρὰ νὰ τὸν στερηθῆς;

Ἐκείνη ἠνωρθώθη διὰ μίας:

— Ἐγὼ! ἀπήντησεν· ἐγὼ ἀγαπῶ αὐτὸν τὸν κομψοῦμενον, αὐτὸν τὸν τιποτένιον, αὐτὸ τὸ κουτὸ κορίτσι μὲ ρούχα ἀνδρῶν. . . . Τί λέγεις; Ἐξέλεξα αὐτόν ὅπως θὰ ἐξέλεγα οἰονδήποτε ἄλλον. . . .

— Διατί;

— Διότι ἦτο ἀνάγκη, διότι ἤμην τρελλή, διότι ἔτρεφα εἰς τὴν καρδίαν μου καὶ τρέφω ἀκόμη ἔρωτα ἀθέμιτον, τὸν ὁποῖον θέλω ν' ἀποσπάσω ἀντὶ πάσης θυσίας.

Εἶχεν ἐγερθῆ καὶ ἐλάλει πρὸς αὐτόν μὲ τοὺς ὀφθαλμούς ἀντικρὺ τῶν ὀφθαλμῶν του, μὲ τὸ στόμα ἐγγύτατα τοῦ στόματός του, φρικιώσα σύσσωμος.

Ἐτρεφεν ἔρωτα ἀθέμιτον! . . . ποῖον λοιπὸν ἠγάπα;

Ὁ Φράντζ ἐφοβεῖτο νὰ τὴν ἐρωτήσῃ.

Χωρὶς ἀκόμη νὰ ὑποπτεύῃ τι, ἠννόει ὅτι τὸ βλέμμα ἐκείνο, ἡ πνοὴ της ὅτε ἔκυπτε πρὸς αὐτόν, ἐμελλον νὰ τῷ ἀποκαλύψωσι φοβερόν τι.

Ἀλλὰ τὸ καθῆκον αὐτοῦ ὡς τιμωροῦ τὸν ὑπεχρέου τὰ πάντα νὰ μάθῃ.

— Ποῖος εἶνε αὐτός; . . . ἠρώτησεν.

Ἡ Σιδωνία ἀπήντησεν μετὰ φωνῆς ὑποκάφου:

— Εἰξεύρεις καλῶς ὅτι εἶσαι σὺ!

Ἦτο ἡ σύζυγός τοῦ ἀδελφοῦ του.

Ἀπὸ δύο ἐτῶν ἤδη τὴν ἐσυλλογιζέτο ὡς ἀδελφὴν. Δι' αὐτόν ἡ σύζυγός τοῦ ἀδελφοῦ του δὲν ὠμοίαζε ποσῶς μὲ τὴν πρώτην μνηστῆν του καὶ ἐνόμιζεν ὅτι θὰ διέπραττεν ἐγκλημα ἀναγνωρίζων ἐξ ἐνὸς μόνου χαρακτηριστικοῦ τῆς μορφῆς της τὴν γυναικίαν πρὸς ἣν τοσαύτως εἶχεν εἶπει ἄλλοτε: «Σὲ ἀγαπῶ!»

Καὶ τώρα τοῦ τὸ ἔλεγεν ἐκείνη!

Ὁ ταλαίπωρος τιμωρός ἐμεινεν ἐμβρόντητος, ἐνεός, μὴ γινώσκων τί ν' ἀπαντήσῃ.

Αὐτὴ δὲ ἀπέναντί του ἴστατο ἀνακείμενους. . .

Ἦτο ἡμέρα ἐαρινή, ἐμπλεως ἡλίου καὶ πυρετοῦ, ἐξ ἐκείνων καθ' ἃς ἡ ἐκ τῶν παρελθουσῶν βροχῶν παραγομένη ὀμίχλη ἐπιχέει χαυνότητά τινα καὶ μελαγχολίαν παραδοξόν. Ὁ ἀνὴρ ἦτο χλιρὸς, μυροβόλος ἐκ τῶν νεωστὶ φυνέντων ἀνθῶν, ἅτινα κατὰ τὴν πρώτην ἐκείνην ἡμέραν τοῦ καύσανος ἀπέπνεον βραεῖαν εὐωδίαν, ὡς

τα κεκρυμμένα ἐντὸς περιχειρίδος. "Ολαί αὐταί αἰ μεθυστικάι εὐωδίαί εἰσέδουν εἰς τὸ περίπτερον διὰ τῶν ἀνοικτῶν παραθύρων. Ἦκούοντο ἐξωτὰ κατὰ Κυριακὴν ὑπὸ τῶν πλανοδίων μουσικῶν κρούμενα ὄργανα, φωναὶ μακρυναὶ ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ, ἐγγύτερον δέ, εἰς τὸν κῆπον ἢ φίλεως καὶ λιπούμενος φωνὴ τῆς κυρίας Δόβσων, ἧτις ἔλεγε στένουσα :

Μοῦπανε πῶς παντρεύσαι

Καὶ στένω νὰ πεθάνωωωω !...

— Ναι, Φράντζ, πάντοτε σὲ ἠγάπησα· ἔλεγεν ἡ Σιδωνία. Τὸν ἔρωτα αὐτὸν τὸν ὁποῖον ἀπηνήθησαν ἄλλοτε, διότι ἤμην πολὺ νέα καὶ αἰ νέαι δὲν ἤξεύρουσαν τί κάμνουν, τὸν ἔρωτα αὐτὸν οὐδὲν ἠδυνήθη νὰ ἐξαλείψῃ ἢ νὰ ἐλαττώσῃ. "Οτε ἔμαθον ὅτι καὶ ἡ Ποθητὴ σὲ ἠγάπα ἢ τόσον ἀτυχῆς, ἢ τόσον ἀπόκληρος, παρακινουμένη ἀπὸ γενναιοφροσύνης ἠθέλησα νὰ καταστήσω εὐτυχὴ τὴν ζωὴν τῆς θυσιάζουσα τὴν ἰδικὴν μου εὐτυχίαν καὶ ἀμέσως σὲ ἀπέκρουσα διὰ νὰ προτιμήσῃς ἐκείνην. "Α!... πλὴν μόλις ἀπεμακρύνθησθε καὶ εὐθύς ἠνώνησα ὅτι ἡ θυσία ἦτο ἀνωτέρα τῶν δυναμειῶν μου. Τὴν καυμένην τὴν Ποθητὴν! Ποσάκις τὴν κατηράσθησαν ἐνδομύχως! Τὸ πιστεύεις; ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀπέφυγα νὰ τὴν ἰδῶ, νὰ τὴν συναντήσω. Ἡ θέα τῆς με ἐλύπει ὑπερβολικῶς.

— Ἄλλ' ἀφοῦ με ἠγάπας, ἠρώτησεν ὁ Φράντζ λίαν σιγῶν, ἀφοῦ με ἠγάπας, διατί ἐνυμφεύθησθε τὸν ἀδελφόν μου;

Ἡ Σιδωνία ποσῶς δὲν ἐταράχθη.

— Νυμφευομένη τὸν Ρίσελερ, εἶπε, προσήγγισα ἐτι μάλλον εἰς σέ. "Ἐλεγον κατ' ἐμαυτὴν: Δὲν ἠδυνήθη νὰ γείνω σύζυγός σου· ἔστω λοιπόν, θὰ γείνω ἀδελφὴ σου. Τοῦλάχιστον τοιοῦτοτρόπως θὰ μοὶ εἴνε ἐπιτετραμμένον νὰ τὸν ἀγαπῶ ἀλόγη καὶ δὲν θὰ διέλθωμεν δι' ὅλης μας τῆς ζωῆς ξένο: πρὸς ἀλλήλους. Θεῦ! εἴνε καὶ αὐτὰ ἐκ τῶν ἀπλοικῶν ἐκείνων ὄνειρων ἀτινα πλάττει καθεὶς ἐν ἡλικίᾳ εἰκοσι ἐτῶν καὶ ὧν ἡ πείρα καταδεικνύει τάχιστα τὴν ματαιότητα... Δὲν ἠδυνήθη νὰ σὲ ἀγαπήσω ὡς ἀδελφόν, Φράντζ, δὲν ἠδυνήθη οὔτε κἂν νὰ σὲ λησμονήσω, διότι ὁ γάμος μου με ἠμπόδιζεν. "Αν εἶχα ἄλλον σύζυγον, ἴσως θὰ τὸ κατώρθωνα, ἀλλὰ με τὸν Ρίσελερ ἦτο φοβερόν. Μοὶ ὠμίλει ἀκαταπαύστως περὶ σοῦ, περὶ τῆς ἐπιτυχίας σου, περὶ τοῦ μέλλοντός σου. Σὲ ἀγαπῶ τόσον πολὺ ὁ καυμένος!... Παρεκτὸς τούτου, καὶ αὐτὸ ἦτο τὸ σκληρότερον δι' ἐμέ, ὁ ἀδελφός σου σοῦ ἠμοιάζει. Εἰς τὸ βαδισμῶν σου, εἰς τὰ χαρακτηριστικὰ σου ἐν γένει ἔχετε καὶ οἱ δύο τὸν αὐτὸν οἰκογενειακὸν τύπον, πρὸ πάντων δὲ εἰς τὴν φωνήν, διότι συχνάκις ἐκλεῖα τοὺς ὀφθαλμούς ὅτε μ' ἐβόπυε λέγουσα κατ' ἐμαυτὴν: « Εἴνε ἐκείνος!... εἴνε ὁ Φράντζ! » "Οτε εἶδον

ὅτι ὁ ἔνοχος αὐτὸς λογισμὸς καθίστατο βάσανος, προσεπάθησα νὰ ριθῶ εἰς τὴν ζάλην διὰ νὰ τὸν ἀποφύγω. Συνήνεσα νὰ ἀκούσω τὸν Γεώργιον, ὅστις με κατεδίωκε πρὸ πολλοῦ, νὰ μεταβάλλω τὸν βίον μου, νὰ καταστήσω αὐτὸν θορυβώδη καὶ πολυτάραχον. Ἄλλὰ σοὶ ὁρκίζομαι, Φράντζ, ὅτι εἰς τὴν δίνην ἐκείνην τῆς ἠδονῆς εἰς τὴν ὁποῖαν παρεφερόμην οὐδέποτε ἐπαύσα νὰ σὲ συλλογιζώμαι, ἂν εἶχε δέ τις τὸ δικαίωμα νὰ ἔλθῃ ἐδῶ νὰ μοῦ ζητήσῃ λόγον περὶ τῆς διαγωγῆς μου, βεβαίως ὁ τοιοῦτος δὲν θὰ ἦσο σύ, ὅστις χωρὶς νὰ τὸ θέλῃς με ἔκαμες ὅ,τι εἶμαι...

Καὶ ἐσίγησεν.

("Ἐπεται συνέχεια).

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑΙ ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

ΤΟ ΒΑΡΟΜΕΤΡΟΝ

Ἐκ πάντων τῶν ὀργάνων τὰ ὁποῖα μεταχειρίζομεθα πρὸς ἀναγνώρισιν καὶ καταμέτρησιν τῶν διαφορῶν στοιχείων τοῦ κλίματος χώρος τινός δηλαδὴ τῆς ἀτμοσφαιρικῆς πίεσεως, τῆς θερμοκρασίας, τῆς ὑγρομετρικῆς καταστάσεως, τῆς ἐντάσεως καὶ διευθύνσεως τῶν ἀνέμων κτλ. τὸ βαρόμετρον εἴνε τὸ μακρόν χρησίμου ὅπως συμβουλευόμεθα αὐτὸ εἰς πρόγνωσιν τοῦ καιροῦ. Πάντα τὰ ἄλλα δεικνύουσι τὴν κατάστασιν τῆς ἀτμοσφαιρῆς διὰ τὴν χρονικὴν στιγμήν, καθ' ἣν γίνεται ἡ παρατήρησις, ἐνῶ τῆς βαρομετρικῆς στήλης αἱ ταλαντώσεις προέρχονται ἐκ μεταβολῶν τῆς ἀτμοσφαιρῆς χρονικῶς μακροσμένων ἡμῶν.

Ἐνδιαφέρει ἄρα ἡμᾶς ἡ καλὴ ἔρμηνεῖα τῶν ἐνδείξεων τοῦ βαρομέτρου. Πρὸς τούτο ἀνάγκη νὰ σημειωθῇ ἐνταῦθα, ὅτι δὲν ἔχουσι μεγάλην ἀξίαν αἱ ἐπὶ τῶν βαρομέτρων σεσημειωμέναί λέξεις, εἴτε ταῦτα δι' ἐπιστημονικὰς παρατηρήσεις εἰσὶ προωρισμένα εἴτε διὰ νὰ στολιζῶσι τὰ γραφεῖα ἡμῶν. Αἱ λέξεις περὶ τῶν ὁποίων ἐνταῦθα γίνεται λόγος, εἰσὶν αἱ ἐξῆς:

Très sec,	78,5	Variable	76,0	Tempête	73,0.
Beau Fix	77,6	Pluie ou vent	74,9		
Beau Temps	76,7	Grande Pluie	74,0		

Γενικῶς ἐξεταζομένου τοῦ ζητήματος αἱ ἐνδείξεις αὐταὶ δὲν εἴνε πάντοτε ἀνακριθεῖς· παρεδέχθησαν ταύτας ἀρχαῖοι παρατηρηταί, διότι ἐβεβαιώθησαν διὰ πολλῶν παρατηρήσεων, ὅτι ὁ καλὸς καιρὸς ἀντιστοιχεῖ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς στάσιν τῆς βαρομετρικῆς στήλης ὑψηλῆν, ἐνῶ ὁ κακὸς εἰς στάσιν ταπεινῆν, καὶ ὅτι ὅσον ταπεινότερα ἦτο αὕτη τόσον ὁ καιρὸς ἦτο χειρότερος. Ἐτι δέ, ὅτι τὴν ἐλάχιστην στάσιν κατεῖχεν αὕτη κατὰ τὴν διάβασιν τῶν θυελλῶν

ἐκ τῆς χώρας, ἐνθα τὸ βαρόμετρον ἴστατο. Ἄλλ' εἰν παραδεχθῶμεν τὰς ἐνδείξεις ταύτας, ἀνάγκη νὰ τροποποιώμεν αὐτὰς ὅταν τὸ βαρόμετρον μεταφέρηται ἀπὸ τόπου ἐν ᾧ τὸ μέσον ὕψος τῆς βαρομετρικῆς στήλης εἴνε 760 χιλιοστά (ὡς ὑποθέτει ἡ ἀνωτέρω βαθμολογία), εἰς ἄλλον ὑψηλότερον τοῦ πρώτου ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης εὐρισκόμενον, εἰς ὃν ἐπομένως τὸ ὕψος τῆς βαρομετρικῆς στήλης εἴνε μικρότερον. Ἐν χώρᾳ π. χ. ἐν ἣ τὸ μέσον ὕψος τῆς βαρομετρικῆς στήλης εἴνε 727 ἢ 728 χιλιοστά πρέπει πρὸ τοῦ ἀριθμοῦ τούτου νὰ σημειωθῇ ἡ λέξις Variable, ἄλλως τὸ βαρόμετρον θὰ προλέγῃ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον Grande pluie ἢ Tempête. Καὶ πάλιν εἰν διὰ νὰ ἀρωμεν τὴν ἀνακρίθειαν ταύτην γράψωμεν τὰς ἐνδείξεις ἐκείνας πρὸ βαρομετρικῆς κλίμακος προηγουμένης ἀνακρίθειας εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, θὰ περιπέσωμεν εἰς ἑτέραν ἀνακρίθειαν περὶ τῆς ὁποίας γάλλος ἐπιστήμων λέγει τὰ ἐξῆς: Ἄρκει νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι διὰ τὸ Κλερμόν π. χ. ἡ ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις ἀναγομένη εἰς ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης μεταβάλλεται μεταξὺ τῶν ὁρίων 735 — 780 χιλιοστών, καὶ συνεπῶς ἡ βαρομετρικὴ στήλη τοῦ ὑδραργυρικοῦ βαρομέτρου ἢ ἡ βελὸν τῆς μεταλλικοῦ οὐδέποτε θὰ δεῖξῃ Tempête ἢ Très sec, διότι αἱ λέξεις αὐταὶ πρέπει νὰ σημειωθῶσι πέραν τῶν ἀνωτέρω ὁρίων, ἢτοι πρὸ τῶν 725 χιλιοστών διὰ τὴν πρώτην καὶ μετὰ τὰ 785 ἢ 795 χιλιοστά διὰ τὴν δευτέραν. Ἐὰν λοιπὸν αἱ προγνώσεις αἱ σημειωμένα ἐπὶ τῶν βαρομέτρων εἰσὶν ἀληθεῖς διὰ τινὰ χώραν, παύουσι νὰ εἴνε ἀληθεῖς δι' ἑτέραν. Ἐπίσης πρέπει νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν καὶ ἡ ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ ἀπόστασις τῆς χώρας, διότι, ὡς ἔβεβαιώθη, ταραχαὶ τῆς ἀτμοσφαιρῆς ἴσης ἐντάσεως ταπεινοῦσι τὴν βαρομετρικὴν στήλην ὀλιγώτερον ἐν Ἀθήναις π. χ. ἢ ἐν Λαρίσῃ.

Τέλος πλεῖστα παρατηρήσεις ἐβεβαίωσαν ὅτι τὸ ἀπόλυτον ὕψος τῆς βαρομετρικῆς στήλης δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ εἰς ἀσφαλῆ πρόγνωσιν τοῦ καιροῦ· διότι παρατηρήθη ὅτι ἡ βαρομετρικὴ στήλη διατηρεῖ σταθερὸν ὕψος ἐνίοτε ἐνῶ ἡ τρικυμία κινεῖται ἢ βρέχει βραδύως ἀπ' ἐναντίας δὲ ἀνοψοῦται ἢ ταπεινοῦται ἐνῶ ὁ καιρὸς εἴνε καλὸς καὶ ἡ ἀτμοσφαιρῆς ἡσυχῶς.

Οὐδεμίαν λοιπὸν σημασίαν πρέπει νὰ ἀποδίδωμεν εἰς τὸ ἀπόλυτον ὕψος τῆς βαρομετρικῆς στήλης· μόνον τὰς μεταβολὰς εἰς ἃς αὕτη ὑπόκειται ὀφείλομεν μετὰ προσοχῆς καὶ ἐπιμελείας νὰ ἐξετάζωμεν, διότι ἐξ αὐτῶν δυνάμεθα νὰ προσεκάσωμεν ἀσφαλῶς περὶ τοῦ μέλλοντος καιροῦ. Ἐὰν μάλιστα σημειωθῶσι τὰ ὕψη τῆς βαρομετρικῆς στήλης βαρομέτρων τοποθετημένων εἰς διάφορα σημεῖα τῆς ἐπιφανείας χώρας τινός, καὶ ἐπὶ τοῦ τοπογραφικοῦ χάρτου αὐτῆς

ἀχθῶσι γραμμαὶ συνδετικαὶ τῶν σημείων τῶν ἔχοντων τὴν αὐτὴν βαρομετρικὴν θλίψιν, θὰ κατασκευασθῇ χάρτης μετεωρολογικὸς, ἡ μελέτη τοῦ ὁποῖου θὰ ἐπιτρέπῃ τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος τοῦ μέλλοντος νὰ ἐπικρατήσῃ καιροῦ καὶ τῆς διευθύνσεως τοῦ πνεύσοντος ἀνέμου.

Ἄλλὰ τοιαύτη ἐργασία δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ μόνον παρὰ τοῦ διευθύνοντος κεντρικὸν μετεωρολογικὸν σταθμὸν εἰς ὃν μεταβιβάζονται καθ' ὀρισμένες ὥρας τῆς ἡμέρας ταυτοχρόνως τελούμεναι παρατηρήσεις. Περὶ τούτου δὲν εἴνε δυνατόν νὰ γείνη λόγος ἐνταῦθα.

Πρόκειται μόνον νὰ γνωσθῇ τί δύναται μεμονωμένος παρατηρητῆς ἐφοδιασμένος διὰ καλοῦ τινος βαρομέτρου ὑδραργυρικοῦ ἢ μεταλλικοῦ νὰ ἐπιτύχῃ, καὶ πῶς θὰ προγνώσῃ τὸν μέλλοντα νὰ ἐπικρατήσῃ καιρὸν ὀδηγούμενος ὑπ' αὐτοῦ. Περὶ τούτου ἰδοῦ τί αἱ παρατηρήσεις διεβεβαίωσαν.

"Οταν ὁ καλὸς καιρὸς διατηρῆται ἐπὶ τινὰ ἀριθμὸν ἡμερῶν καὶ ὑπόσχεται νὰ διατηρηθῇ ἐτι, αἱ κινήσεις τῆς βελόνης τοῦ μεταλλικοῦ βαρομέτρου εἴνε σχεδὸν ἀνεπαίσθητοι. Ἐὰν δὲ τότε ἡ βελὸν ἀρχίσῃ νὰ στρέφεται πρὸς τὰ ἀριστερὰ τοῦ παρατηρητοῦ, ἀντιθέτως πρὸς τὴν κίνησιν τῶν δεικτῶν ὠρολογίου ἐν τῇ αὐτῇ θέσει τοποθετημένου, νὰ δεικνύῃ δηλαδὴ ἐλάττωσιν τῆς πίεσεως, καὶ μάλιστα εἰν στρέφεται κανονικῶς, ἡ μεταβολὴ τοῦ καιροῦ εἴνε πιθανή. Ταραχὴν τῆς ἀτμοσφαιρῆς μεγάλην πλησίον ἡμῶν ὑφισταμένην, καταιγίδα, βραδύαιαν βροχὴν ἢ τρικυμίαν προλέγει τὸ βαρόμετρον, ὅταν ὁ δεικτὴς αὐτοῦ βραδύως καὶ συνεχῶς πρὸς τὰ ἀριστερὰ τοῦ παρατηρητοῦ κινούμενος διαγράφῃ τόξον κύκλου πολλῶν ἐκατοστῶν μήκους· ταραχὴν δὲ μικράν, καθόσον διαγράφῃ τόξον κύκλου μέχρι δέκα χιλιοστών. Ἡ πρὸς τὰ ἀριστερὰ κινήσις συνήθως παύει καθ' ἣν στιγμήν ἡ ταραχὴ τῆς ἀτμοσφαιρῆς εὐρίσκειται εἰς τὴν μεγίστην αὐτῆς ἐντασιν· ἐν ἣ δ' ἐποχῇ ἰσχυρὰ καταιγὶς ὑφίσταται, ἡ ἀντίθετος πρὸς τὰ δεξιὰ κινήσις φανερώνει νέαν ἐκρηξίν αὐτῆς. Τρεῖς ὀλοκληροῦς ἡμέρας πρὸ τῆς ἐναρξέως τῆς καταιγίδος παρατηρεῖται ἀσθενὴς πρὸς τὰ ἀριστερὰ κινήσις ἀπὸ ὀκτῶ δεκάτων τοῦ χιλιοστοῦ μέχρις ἐνός χιλιοστοῦ, παρατηρήθη δὲ ὅτι ἡ τοιαύτη κινήσις ἀρχεται ἐν ᾧ χρόνῳ ὁ δεικτὴς τοῦ βαρομέτρου κατέχει θέσιν ἀνωτέραν τῆς μέσης· μετὰ ταύτην ἐπακολουθεῖ βραδύαια μὲν καὶ κανονικὴ ἀλλ' ἀξιοπαρατηρήτος πρὸς τὰ ἀριστερὰ κινήσις προλέγουσα ὅτι προηγουμένης ἐσημειώθη.

Ἄλλ' εἰν ἡ πρὸς τὰ ἀριστερὰ κινήσις τοιαύτη προσημκίνας, ἡ πρὸς τὰ δεξιὰ ἀντιστρόφως προλέγει τὴν ἐπάνοδον τοῦ καλοῦ καιροῦ, ὅστις θὰ διαρκέσῃ πολὺ ἢ ὀλίγον καθόσον ἡ κινήσις αὕτη

εἶνε ἀπότομος ἢ βραδεῖα. Ἡ ἀπότομος δὲ πρὸς τὰ δεξιὰ κινήσεις τελουμένη ἐνῶ ἡ βελὼνη κατέχει τὴν μέσσην θέσιν, προαγγέλλει προσεχῆ πρὸς τὰ ἀριστερὰ κινήσιν· ἐὰν δὲ αὕτη τελήται ἐνῶ ἡ βελὼνη κατέχει θέσιν πολὺ καπεινοτέραν τῆς μέσης ἢ ἐπάνοδος τοῦ καλοῦ καιροῦ δὲν θὰ βραδύνῃ.

Συγκεφαλαιοῦντες τὰ ἀνωτέρω καὶ μετὰ μεγαλητέρας τόλμης συμπεραίνοντες ἐκ τῶν ἐνδείξεων τοῦ βαρομέτρου, δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι ἐν τῷ ἡμετέρῳ κλίματι ἡ βελὼνη σπανίως ἴσταται κατωτέρω τῶν 750 χιλιοστῶν ἢ ὑπέρνω τῶν 770 ἢ καὶ 780. Καὶ ὅταν μὲν αὕτη ὑπερβαῖν τὰ 765 δυνάμεθα νὰ προεῖπωμεν, ὅτι θὰ ἐπικρατήσῃ ἡσυχος καιρὸς καὶ ξηρὸς, πολὺ θερμὸς, ἐὰν κατὰ τὸ θέρος γίνεται ἡ παρατήρησις αὕτη, πολὺ δὲ ψυχρὸς, ἐὰν κατὰ τὸν χειμῶνα· πρὸς τοῦτοις ὁ οὐρανὸς θὰ εἶνε καθαρὸς ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. Ὅταν δὲ φθάσῃ κάτω τῶν 760 ἢ 755 χιλιοστῶν, ἐνῶ πνέει Νότιος ἢ Νοτιοδυτικὸς θερμὸς, προαγγέλλεται βροχὴ καὶ μετὰ πιθανότητος τοσοῦτον μεγαλητέρας, ὅσον ὁ πνέων ἀνεμὸς εἶνε ἰσχυρότερος. Μετὰ ταῦτα ἡ βελὼνη θὰ στραφῇ πρὸς τὰ δεξιὰ ἐνῶ ὁ ἀνεμὸς θὰ τραπῇ εἰς Δυτικὸν ἢ Βορειοδυτικὸν καὶ ἡ βροχὴ θὰ ἐξακολουθήσῃ πίπτουσα βραχθαία μετὰ χαλάζης ἢ ἀνευ αὐτῆς ἀναλόγως τῆς ἐποχῆς. Ἐὰν ἐκ τῆς τοιαύτης θέσεως ἀρχίσῃ στραφομένη πρὸς τὰ δεξιὰ ἀποτόμως καὶ ταχέως χωρὶς νὰ φθάσῃ τὰ 765 ἢ 770 χιλιοστά, εἶνε πιθανὸν ὅτι θὰ στραφῇ ἐκ νέου πρὸς τὰ ἀριστερὰ, τοῦ ἀνέμου τρεπομένου εἰς Νοτιοδυτικὸν, καὶ ὅτι θὰ ἐπακολουθήσῃ τὰ αὐτὰ φαινόμενα. Ἐν γένει ἡ δύναμις τοῦ ἀνέμου αὐξάνει ἐφ' ὅσον ἡ βελὼνη τοῦ βαρομέτρου κινεῖται πρὸς τὰ ἀριστερὰ, ἐλαττοῦται δὲ κανονικῶς καθ' ὅσον αὕτη κινεῖται πρὸς τὰ δεξιὰ.

Οἱ κανόνες οὗτοι ὑπόκεινται εἰς ἐξαιρέσεις, ὡς πάντες οἱ κανόνες· ἰσχύουσιν ὅμως διὰ τὰς περισσότερας περιπτώσεις καὶ μάλιστα ὅταν ἡ ἐλαχίστη ἀτμοσφαιρική πίεσις εὑρίσκειται πρὸς βορρᾶν τοῦ παρατηρητοῦ, διευθύνεται δὲ πρὸς τὸ Βορειοανατολικὸν σημεῖον τοῦ ὀρίζοντος. Ἐὰν δὲ αὕτη εὑρίσκειται πρὸς Νότον αὐτοῦ, ἢ πρὸς τὰ ἀριστερὰ κινήσεις τῆς βελὼνης τοῦ βαρομέτρου θὰ ἀρχίσῃ συγχρόνως μετ' Ἀνατολικοῦ ἀνέμου· καὶ πρέπει τότε νὰ περιμένωμεν βραχθαίαν βροχὴν καὶ χαλάζαν ἐνίοτε μετὰ σφοδροῦ ἀνέμου καὶ ψυχροῦ. Μετὰ τοῦτο καθόσον ἡ βελὼνη θὰ κινήται πρὸς τὰ δεξιὰ, ὁ ἀνεμὸς θὰ τρέπηται εἰς Βορειοανατολικὸν ἢ Βόρειον μετὰ συνεχοῦς μὲν βροχῆς πλὴν οὐχὶ βραχθαίας.

Πρὸς τὰ συμπέρασμα ταῦτα, εἰς ἃ κατέληξαν σοφοὶ ἐπιστήμονες μετὰ πολυχρόνιους παρατηρήσεις, εὑρον συμφωνούσας ἰδικᾶς μου παρατηρήσεις ἐπὶ διετίαν μὲν ἐν Λαρίσῃ καὶ

τριετίαν ἐν Βόλῳ διὰ μεταλλικοῦ βαρομέτρου aneroides τελεσθείσας, τὸ ὅποιον ὁ φιλολογικὸς σύλλογος Παρνασσὸς εἶχε θέσει εἰς τὴν διάθεσίν μου. Ἄλλα παρατηρήσεις ἐπὶ πέντε μὲν συνεχῆ ἔτη κατὰ τοὺς μῆνας Ἰούλιον καὶ Αὐγουστον, κατὰ τὸ τελευταῖον δὲ τοῦτο ἔτος ἐπὶ ἐννέα συνεχεῖς μῆνας τελεσθείσας ἄλλοτε μὲν ὑπ' ἐμοῦ τοῦ ἰδίου ἄλλοτε δὲ ὑπ' ἑτέρου κατὰ τὰς ὁδηγίας μου ἐργασθέντος ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ μου πατρίδι Σκιαθῷ, μοὶ ἐπιτρέπεται νὰ συναγάγῃ τὰ ἐξῆς συμπέρασμα, ὅτι ἡ μὲν πρὸς τὰ ἀριστερὰ κινήσεις τῆς βελὼνης προλέγει ἀνεμὸν Ἀνατολικὸν ἢ Νοτιοανατολικὸν ἢ Νότιον, ἡ δὲ πρὸς τὰ δεξιὰ Δυτικὸν, Βορειοδυτικὸν ἢ Βόρειον. Βραδεῖα καὶ μικρὰ πρὸς τὰ δεξιὰ κινήσεις προλέγει καλὸν καιρὸν, ταχέως δὲ καὶ ἀπότομος πρὸς τὰ ἀριστερὰ ἢ δεξιὰ κινήσεις προλέγει μεταβολὴν σπουδαίαν ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ. Ἡ πρὸς τὰ δεξιὰ κινήσεις παύει συνήθως πνέοντος Βορειοδυτικοῦ ἀνέμου, ἡ δὲ πρὸς τὰ ἀριστερὰ πνέοντος Νοτιοδυτικοῦ.

Τοιαῦτα μὲν λοιπὸν δύναται νὰ ὑποδείξῃ ἡμῖν τὸ βαρομετρον ὅταν καλῶς ἐρμηνεύωνται αἱ κινήσεις τῆς βελὼνης αὐτοῦ. Ἐκ τούτων δὲ καλῶς κατανοεῖται ἡ σημασία τῆς διδασκαλίας τῆς Μετεωρολογίας, τῆς ἐπιστήμης ἧς ἔργον εἶνε ἡ τοιαύτη μάθησις, ἐν πᾶσι μὲν τοῖς σχολείοις ἰδίᾳ δὲ ἐν ταῖς γεωργικαῖς καὶ ναυτικαῖς σχολαῖς· διότι αἱ δι' αὐτῆς μεταδιδόμεναι γνώσεις, διὰ τοὺς ἀποφοίτους μὲν τῶν γυμνασίων θὰ εἶνε συμπλήρωμα τῆς παιδείσεως ἧς ἔτυχον ἐκεῖ, διὰ δὲ τοὺς ἀποφοίτους τῶν γεωργικῶν καὶ ναυτικῶν σχολῶν αἱ γνώσεις αὗται ἐν τῷ πρακτικῷ βίῳ θὰ κατασταθῶσι δυνάμεις δι' ὧν οἱ μὲν πρῶτοι θὰ κανονίζωσι τὰς ἐργασίας των, οἱ δὲ δεῦτεροι θὰ σώζωσι καὶ τὴν ἑαυτῶν ζωὴν.

Δ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ.

Καθηγητὴς τῶν μαθηματικῶν

ΛΗΣΜΟΝΗΘΕΙΣΑΙ ΣΕΛΙΔΕΣ

ΧΛΟΗ—ΓΡΑΣΙΔΙ.

Λέει ὁ μέγας Γκαίτε ἓ ἓνα μέρος
Πῶς τόσος γὰρ τῇ γλῶσῃ τοῦλθεν ἔρωις
Ποῦθελε ἓ τῇ δροσίᾳ τῆς νὰ κυλιέται,
Νὰ τὴν δαγκάνῃ, νὰ ξεχνᾷ πῶς εἶνε Γκαίτε,
Νὰ τῇ φιλῇ ἄν ὀμορφῇ γυναῖκα...

Μπορεῖ νὰ πῆς τὸ ἴδιον, καί, μὰ στέκα,
Εἶνε μικρὴ διαφορά ἓ τοὺς δύο σας·
Ἐκεῖνος—μὴ πρὸς κακοφάνισμό σας—
Κι' ἀπὸ χορτᾶρι ἔκανε στολίδι
Καὶ σύ;... Σὺ ἀφανίζεις τὸ γρασιδί.

ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΣ

Ἐκ τῶν ἄρτι ἐκδοθέντων Ἑπειρωτικῶν Μελετημάτων τοῦ κ. Π. Γ. Ζερλέντη ἀποσπῶμεν τὰς περὶ τῆς ἐν Ζαλόγγῳ καταστροφῆς σελίδας, ἐν αἷς ἐξιστορεῖται ἐν τῶν δραματικωτέρων συμβάντων τῆς νεωτέρας ἡμῶν ἱστορίας.

Σ.τ.Δ.

Ἡ ἐν ΖΑΛΟΓΓῳ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦῆ

Κατὰ τὴν 29 Ἀπριλίου τοῦ 1888 ἐπεσκέφθη τὴν Πρέβεζαν ὅπως ἐξετάσω τὰ κατὰ τὸν μητροπολίτην Ἄρτης καὶ Ναυπάκτου Ἰγνατίου καὶ ὅσα ἀφορῶσιν εἰς τὰ τῆς ἀλώσεως αὐτῆς ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ τὴν 12 Ὀκτωβρίου τοῦ 1798. Ἐν αὐτῇ λοιπὸν ἔμαθον ὅτι εἰς τὸ χωρίον Καμαρίναν ἔζη εἰσέτι ἡ ἀδελφὴ τοῦ Μάρκου Μπότσαρη Ἀγγελικὴ Κώστη Γεωργιτζα Σαφάκα, γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα Καπετάνισσα, ἀπὸ τοῦ 1828 κατοικοῦσα ἐν αὐτῷ, καὶ προσέειπε ὅτι πλησίον τοῦ χωρίου αὐτοῦ κεῖται τὸ περιδούρον Ζάλογγον. Μετὰ τὰς ἐν Πρέβεζῃ ἐρεῦνας μου ἀπεφάσισα νὰ ἐπισκεθῶ τὸ χωρίον Καμαρίναν. Ὅθεν λαθὼν συνοδοιπόρους ἐφιππὸν τινὰ χωροφύλακα, ὑπὸ τοῦ διοικητοῦ τῆς πόλεως δοθέντα μοι κατὰ σύστασιν τοῦ ἡμετέρου προξένου, καὶ Νάκον τινὰ Σουλιώτην ὡς ὁδηγόν, τὴν κυριακὴν τοῦ Θωμᾶ περὶ τὴν ὀγδόην πρωϊνὴν ὥραν, ἔχων καὶ τὸν ἐμὸν φίλον Δημήτριον Γηκόντου, ἐτράπην τὴν πρὸς τὴν Καμαρίναν ἄγουσαν. Διελθόντες δὲ πάντες ἡμοῦ τὸν λαμπρὸν ἐλαιῶνα τῆς Πρεβεζῆς καὶ τὰς ἀπεράντους πεδιάδας καὶ τὰ ἐρείπια τῆς Νικοπόλεως, ἔνθα σήμερον μόνον ποιμνία βόσκουσι, μετὰ τρεῖς καὶ ἡμίσειαν περίπου ὥρας ἐφθάσαμεν εἰς Καμαρίναν, καὶ φιλοφρόνως δεξιωθέντες ὑπὸ τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου ἀνεπαύθημεν ὑπὸ μεγαλοπρεπῆ πλάτανον ἐν τῷ μέσῳ σχεδὸν τοῦ χωρίου κειμένην, παρ' ἧς ῥέει ἄφθονον καὶ κάλλιστον ὕδωρ. Περὶ τὴν μίαν μετὰ μεσημβρίαν ἐπεσκέφθη τὴν ἀδελφὴν τοῦ Μάρκου, ἀριστα δεξιωθείς ὑπὸ τῆς σεβασμίας γραίας. Οὐχὶ ὀλίγον δὲ συνετρίβη ἡ καρδία μου ὅτε εἰσελθὼν εἰς εὐτελέστατον καὶ πενιχρῶς διεσκευασμένον οἶκον, καὶ ἰδίαις ὄμμασιν ἰδὼν τὴν οἰκτρὰν κατάστασιν τῆς ἀδελφῆς τοῦ Μάρκου, ἐδάκρυσα διὰ τὸ τῆς τύχης ἄστατον καὶ εὐμεταβολόν, ἀναμνησθεὶς τὴν προτέραν δόξαν τοῦ οἴκου αὐτῆς. Σκληρὸν δ' ὅτι οὐδεμίαν φροντίδα ἐλήφθη ποτὲ περὶ αὐτῆς ὑπ' ὧν ἀνήκεν· ἀπέζη δὲ μόλις ἡ ἀναξιοπαθοῦσα γραία ἐξ εὐτελοῦς τινος συντάξεως χορηγομένης αὐτῇ ὑπὸ τοῦ ρωσικοῦ κράτους, ἄρ' οὐ αἰ κατὰ καιρὸν κυβερνήσεις τοῦ ἔθνους ἐλησμόνησαν αὐτήν. Μίαν ὥραν περίπου ἔμεινα παρὰ τῇ σεβασμίᾳ γραίᾳ, πολλὰ ἀνερευῶν αὐτήν καὶ πολλὰ διηγουμένην μοι περὶ τοῦ πολυταράχου αὐτῆς βίου.

Ἡ Καμαρίνα κεῖται ἐν τῷ τμήματι τῆς Λαμαρῆς ἐπὶ τῶν ὑψωμάτων τοῦ βουνοῦ τοῦ ὀνομαζομένου Κιτέτι, καὶ ἔχει ἄποψιν τῶν πέριξ λαμπρᾶν. Σύγκειται δὲ ἐξ ἑκατῶν περίπου οἰκιῶν, οἰκουμένων ὑπὸ ψυχῶν πεντακοσίων καὶ ἐπέκεινα. Τὸ χωρίον καὶ αἱ γαῖαι αὐτοῦ ἀνήκουσιν εἰς τὴν γυναικίαν μονὴν τῶν Ταξιαρχῶν, κειμένην ἡμίσειαν περίπου ὥραν μακρὰν αὐτοῦ εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ βουνοῦ Ζαλόγγου. Ἐχει δὲ σχολὴν συντηρουμένην κατὰ μέγα μέρος ἐκ τῶν προσόδων τῆς μονῆς. Οἱ κάτοικοι δὲ τοῦ χωρίου πληρῶνουν ἐκτὸς τῆς δεκάτης τῆς κυβερνήσεως καὶ δεκάτην εἰς τὴν μονὴν διὰ τὴν καλλιέργειαν τῶν γαιῶν αὐτῆς. Εἰς τὴν μονὴν ἀνήκει καὶ ἕτερον παρακειμενον χωρίον, τὸ Σέσσοβον, μικρότερον τῆς Καμαρίνας. Ἡ μονὴ αὕτη ὑπῆρχεν ἄλλοτε πλουσία, ἀλλ' ὁ Ἀλῆ Πασᾶς ἀφαιρέσας τὰ πλεῖστα τῶν κτημάτων αὐτῆς ἀφιέρωσεν αὐτὰ εἰς τουρκικὰ ἰδρύματα καὶ τεμένη.

Περὶ τὴν δευτέραν μετὰ μεσημβρίαν ἐκινήσαμεν διευθυνόμενοι εἰς τὴν μονὴν τῶν Ταξιαρχῶν, ὅπου φθάσαντες ἐτύχομεν ἀρίστης ὑποδοχῆς παρὰ τῆς προϊσταμένης τῆς μονῆς μοναχῆς. Συνίσταται σήμερον ἡ μονὴ ὑπὸ εὐτελῶν τιμῶν κελίων καὶ τιμάται ἐπ' ὀνόματι τῶν Ταξιαρχῶν· ἀλλ' ἡ ἐκκλησία αὐτῆς κεῖται ἀπωτέρω τῆς μονῆς πρὸς τὴν κορυφὴν τοῦ βουνοῦ. Κεῖται δὲ ἡ μονὴ εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Ζαλόγγου, εἰς τὰ πρόθυρα τῆς φάραγγος τῆς σχηματιζομένης ὑπ' αὐτοῦ καὶ τοῦ παρακειμένου Κιτέτι. Ἐντὸς τῆς μονῆς ὑπάρχει ἐκκλησία τιμωμένη ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Δημητρίου, ἧς τὸ ἑσωτερικὸν ἄπαν ἐτοιχογραφῆθη κατὰ τὸ 1817 ἐπὶ τῆς ἀρχιερατείας τοῦ Πορφυρίου, ὡς δηλοῖ ἡ ἀνωθεν τῆς εἰσόδου τῆς δευτέρας θύρας τῆς ἐκκλησίας ἐπὶ τοῦ κονιάματος τεθειμένη ἐπιγραφή. Πρὸ τῆς εἰσόδου δὲ τῆς πρώτης θύρας ἐπὶ πλακὸς πυρίτου λίθου ἐπὶ τοῦ ἐδάφους κειμένης φέρεται ἡ ἐξῆς ἀρχαία ἐπιγραφή:

ΑΝΙΚΑΤΟΣ ΚΕΦΑΛΟΥ

Ἐν τῇ μονῇ καὶ ταῖς ἐκκλησίαις αὐτῆς οὐδὲν μνημεῖον τέχνης ἢ ἐγγραφοῦν εὑρον· διότι τὸ μὲν ὁ χρόνος, τὸ δὲ αἱ δηλώσεις καὶ λεηλασίαι τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ κατέστρεψαν τὰ πάντα. Ἐν ἐνὶ δὲ καὶ μόνῳ τῶν βιβλίων τῆς μονῆς ὑπάρχουσι σημειωμένα ὀνόματά τινὰ ἡγουμένων καὶ ἐπισκόπων τῆς ἐπαρχίας παραχημένων χρόνων. Μία δὲ καὶ μόνη ἀτραπὸς, καὶ αὕτη ἀνάπτης καὶ δύσβατος ἄγει ἐκ τῆς μονῆς εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῶν Ταξιαρχῶν. Ἡ μονὴ ἂν καὶ γυναικεία διοικεῖται ὅμως ὑπὸ ἡγουμένου, ἧς ὁ τελευταῖος ἀπεβίωσε κατὰ τὸ 1886, Ἀγαθαγγελοῦ καλούμενος. Τοῦτον διεδέχθη Κεφαλλῆν τις, ἀλλ' ἐπ' ὀλίγον χρόνον ἐνεκατέφησε. Τὰ

δὲ κατ' αὐτὴν διοικούνται ὑπὸ ἐπιτρόπων ἐλεγχομένων παρὰ τῶν κατοίκων τῆς Καμαρίνας καὶ τοῦ Σεσόδου. Ἄγνωθ' ἂν ἀλλαχοῦ περιεσώθη σιγίλλιον τι πατριαρχικὸν περὶ αὐτῆς ἢ ἐδημοσιεύθη ποῦ. Οἱ κάτοικοι τῆς Καμαρίνας ἔχουσιν ἐκ παραδόσεως ὅτι ἡ μονὴ περὶ τῆς ὁ λόγος ἐκτίσθη πρὸ ὀκτακοσίων περίπου ἐτῶν, καὶ ὅτι ἐπὶ τοῦ βουνοῦ τοῦ Ζαλόγγου εὑρέθη ἡ εἰκὼν τῶν Ταξιαρχῶν ὑπὸ τινος ποιμένος Σάββα καλουμένου, ὅστις διερευνῶν τὰ περὶ αὐτῆς ἔμαθεν ὅτι ἀνήκειν αὕτη εἰς τινὰ ἐκκλησίαν τῶν Ταξιαρχῶν κειμένην νοτιανατολικῶς μεταξὺ Λούρου καὶ Παλαιορροφύρου μίαν καὶ ἡμίσειαν ὥραν μακρὰν. Ἀποκομίσαντος δ' αὐτοῦ τὴν εἰκόνα εἰς ὃν ἀνῆκε ναόν, αὕτη πάλιν ἐπέστρεψεν εἰς τὸ προσφιλὲς αὐτῆ μέρους, τουτέστι τὸν βουνὸν τοῦ Ζαλόγγου. Τότε δὲ ὁ ποιμὴν ἀνήγειρε τὸν ναὸν τῶν Ταξιαρχῶν ἐπὶ τοῦ τόπου αὐτοῦ, καὶ μετέπειτα τὴν μονὴν, γενόμενος μοναχὸς· ἐξ αὐτοῦ δὲ καὶ ὁ βουνὸς τοῦ Ζαλόγγου *Παπασάββα* καλεῖται, καὶ ἡ τοποθεσία ἐπονομάζεται *Εἰκόνα*, ὡς ἐκ τῆς αὐτόθι εὑρέσεως τῆς εἰκόνας.

Ἀναγκυθέντες καὶ ἀριστήσαντες ἐν τῇ μονῇ ἐπορεύθημεν εἰς τὸν τόπον ἐν ᾧ κατέπεσον οἱ Σουλιῶται ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ διωκόμενοι. Εἶναι δὲ οὗτος κρημνὸς πλήρης ἀπορρώγων πετρῶν, καθέτως καὶ ἀποτόμως εἰς ὕψος μέγιστον κειρόμενος, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου καταπεσόντες οἱ ὑπὸ τοῦ παρασπονδήσαντος Ἀλῆ Πασᾶ καταδιωκόμενοι μεγάθυμοι ἐκείνοι ἄνδρες, προὔτιμησαν μᾶλλον τὸν ἐντιμον θάνατον ἢ τὰ παραδώσωσιν ἑαυτοὺς εἰς τὸ ἀνθρωπόμορον ἐκεῖνο θηρίον. Ὁ ιστορικὸς οὗτος κρημνός, καθ' ἃ βεβαιουῦσιν οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου, ὑπέστη ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ ἀλλοιωθεῖσαι τινὰς, πολλῶν ἀπορρώγων πετρῶν ἀποσπασθεῖσάν ἀπ' αὐτοῦ καὶ θάμνων ἐκρίζωθέντων. Παρακλαθὼν ἐγὼ τὸν ὁδηγόν μου Νάκον ἐτρέπη τὴν πρὸς τὴν κορυφὴν τοῦ βουνοῦ ἄγουσαν, καὶ πολλὰκις ἰλιγγίασα ἀφορῶν πρὸς τὸ ἀποκρημνὸν καὶ δύσβατον καὶ ὀλισθηρὸν τῆς ἀνάσσης, καθ' ὅσον μάλιστα ἀπέφραττον αὐτὴν πρίνοι, ἀσπάλαθοι καὶ ἄλλα ἀκανθώδη φυτὰ. Τέλος δὲ μετὰ μίαν ὥραν περίπου ταλαιπωρίαν ἀνήλθομεν εἰς τὴν κορυφὴν ἀναρριχώμενοι μᾶλλον ἢ βαδίζοντες. Περιγραφὴν τοῦ ἐνδόξου τούτου βουνοῦ παρατίθημι ἐνταῦθα πρὸς ἀκριβῆ κατανόησιν. Περὶ τὴν ἐβδόμην ἐσπερινὴν ὥραν διελθόντες διὰ τῶν ἐρειπίων παρακειμένης ἀρχαίας πόλεως, ἦν οἱ κάτοικοι ὀνομάζουσι Κασσιόπη, ἐπεστρέψαμεν ἐν πυκνοτάτῃ ἡμίχλῃ εἰς Καμαρίναν, παρκετιθέμενοι τὴν ἰδέαν τῆς ἐν τῇ μονῇ διασκευασίας.

Ὁ βουνὸς τοῦ Ζαλόγγου, ὁ τοσοῦτον περιδοξὸς καταστάς ἐνεκα τοῦ τῶν Σουλιωτῶν ἡρωικοῦ θανάτου, ἀποτελεῖ βράχον πανταχόθεν ἀπό-

κρημνον, μίαν δὲ καὶ μόνην ἄνοδον ἔχοντα ἀπὸ τῆς μονῆς τῶν Ταξιαρχῶν πρὸς τὸν ὁμώνυμον ναόν, ἐξ ἧς δύναται τις, μὲ πολλὴν ὅμως δυσκολίαν, ν' ἀνέλθῃ καὶ ἔριππος. Παρὰ τὴν κορυφὴν τοῦ πρὸς τὴν μονὴν ἀφορῶντος μέρους μεσημβρινῶς ὑπάρχει ὁ ναὸς τῶν Ταξιαρχῶν μικρὸς καὶ καθ' ἑκάστην ἐρειπούμενος, ἐξ οὗ καὶ ἡ μονὴ ἐπονομάζεται. Τὸ δὲ πρὸς τὴν Καμαρίναν ἀποβλέπον μέρος τοῦ βουνοῦ δυτικῶς σχηματίζεται εἰς κατωφερὲς ἀπότομον ὄροπέδιον οὕτως εἰπεῖν, ἐκ βράχων καὶ πετρῶν ὀξυτόμων καὶ ἐκ πρίνων καὶ ἐτέρων ἀκανθῶδων θάμνων καλυπτόμενον, ἀποτόμως δὲ ἀπολήγον εἰς φοβερὸν βράχθρον, εἰς ὃ κατέπεσον οἱ γενναῖοι ἐκείνοι Σουλιῶται. Μόνον δὲ τὸ πρὸς ἄκρον μέρος τοῦ βουνοῦ, πρὸς τὸ Παλαιορροφύρον, δύναται νὰ κατακληφθῇ ὁ βουνὸς οὗτος, δυσχερῶς ὅμως. Ἀρκετικῶς δὲ τοῦ προειρημένου ὄροπέδιου σχηματίζονται δύο μικροὶ χαράδραι κατάφυτοι ἐκ δεινροειδῶν πρίνων παρακλήλως διεκόντων ἕως τοῦ ἀποκρημνοῦ μέρους ἀνατολικῶς ὅπου κατέπεσαν ἡμᾶς τις τῶν Σουλιωτῶν. Ἡ τοποθεσία αὕτη ὀνομάζεται *Εἰκόνα*, ὡς ἐκ τῆς ἐκεῖ εὑρεθείσης εἰκόνας, καθὰ προείρηται. Ἀριστερόθεν δὲ τοῦ εἰρημένου βράχθρου ὑπάρχει ἐτέρα ἄνοδος δυσεπίβητος, συνεχομένη μετὰ τῆς πρὸς ἄκρον τοῦ Παλαιορροφύρου, ἐξ ἧς ἀνήλθομεν ἐγὼ τε καὶ ὁ ὁδηγός μου Νάκος εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ βουνοῦ, ἀναρριχώμενοι μᾶλλον ἢ βαδίζοντες, ἐνεκα τῶν ἀπορρώγων καὶ ὀξυτόμων πετρῶν καὶ τοῦ δρυμώδους, ὡς προείπα, τοῦ τόπου. Τὸ ὄροπέδιον εἶναι ἄφαντες καὶ πολὺ δύσβατον, ἀπολήγον εἰς βράχους μεγίστους πρὸς ἀνατολάς. Μόνον δὲ ἐντὸς τῶν δύο χαράδρων ὑπάρχει ὀλίγη γῆ, ἀλλὰ καὶ αὕτη ἀνώμαλος καὶ δυσπόρευτος, τὸ δὲ λοιπὸν τοῦ ἐδάφους συνίσταται ἐκ βράχων ἐχόντων ὀξείας κορυφὰς καὶ σχεδὸν καταφύτων ἐκ τῶν ἰδίων θάμνων. Ὡς ἐκ τούτου δὲ τὸ ἔδαφος ὅλου τοῦ βουνοῦ κατατρεχὲς δύσβατον καθ' ὅλην αὐτοῦ τὴν ἑκτασίαν. Καὶ τοιαύτη μὲν εἶναι ἡ περιγραφή τοῦ ἐνδόξου βουνοῦ, ὅπου τὴν 20 Δεκεμβρίου τοῦ 1803 ἔτους διεδραματίσθη ἐν τῶν τραγικωτέρων ἔργων τῆς πατρίδος ἡμῶν ἱστορίας.

Τὰ περὶ τοῦ ἡρωικοῦ καὶ ἐνδόξου τούτου γεγονότος ἀνεγράψαν ἐκ μὲν τῶν ἡμετέρων ὁ Χριστόφορος Περραιβός, ὁ Ἄραβξαντίνος, ὁ Π. Α. Σ., ὁ Κουτσονίκας, ὁ Ι. Γούσης καὶ ἄλλοι· ἐκ δὲ τῶν ξένων πολλοί. Ἐνταῦθα δὲ μόνον τῶν ἡμετέρων ἐπικροθῶ ἀσυμφωνίας τινὰς καὶ ἀμαρτήματα· διότι ἐξ αὐτῶν πλανηθέντες καὶ οἱ ξένοι παριστόρησαν τὸ πρᾶγμα. Προβαίνω λοιπὸν εἰς τὴν διήγησιν τοῦ γεγονότος ὅπως ἐξιστόρησεν αὐτὸ πρὸς τοὺς Καμαρινίους ὁ κατὰ τὸ 1886 τελευτήσας ἡγούμενος τῆς μονῆς τῶν Ταξιαρχῶν Ἀγαθάγγελος, ὅστις ἤκουσεν ὅλην τὴν τρα-

γικωτάτην αὐτὴν ἱστορίαν ἀπὸ στόματος τῆς ἐκ τῆς καταστροφῆς ἐκείνης διασωθείσης Λάμπρος, ἧτις διήνυσε τὸν βίον αὐτῆς ἐν τῇ ἰδίᾳ μονῇ.

Τὴν παντελῆ τῶν Σουλιωτῶν ἐξολόθρευσιν μηχανώμενος ὁ θηριώδης Ἀλῆς κατάρθωσε διὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Βελῆ Πασᾶ, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἐνεκα τῶν μεταξὺ αὐτῶν διακρίσεων καὶ διχοστασιῶν, νὰ διασπᾷ αὐτούς, μετὰ τὴν ἐντιμον ἐκείνην συνθήκην τῆς παραδόσεως τοῦ ἐνδόξου Σουλίου, καὶ τῆς ἐνόπλου ἀναχωρήσεως αὐτῶν μετὰ τῶν κινήτων αὐτῶν πραγμάτων. Οὕτως οἱ ἐνδοξοὶ αὐτοὶ μαχηταὶ ἐγκαταλιπόντες τὴν πατρίδα αὐτῶν κατὰ τὴν 16 Δεκεμβρίου τοῦ 1803 διηρέθησαν εἰς τρεῖς μίσθας, ἐξ ὧν ἡ μεγαλύτερα περὶ τοὺς δισχιλίους ὑπὸ τὸν Τζαβέλαν, Δράκον, Δαγκλῆν, Ζέρβαν καὶ ἄλλους ἐτρέπησαν τὴν πρὸς τὴν Πάργαν ἄγουσαν, ἐνθα καὶ διεσώθησαν διαφυγόντες τὸν κίνδυνον τῆς ἐπιδρομῆς τοῦ παρασπονδήσαντος τυράννου· ἐνεκαὶ οἱ δὲ περίπου ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Κίτσου Μπότσαρη, Ν. Κουτσονίκα, Φωτομάρα, καὶ ἕτεροι πάλιν περὶ τοὺς ἑξακοσίους ὑπὸ τὸν Μπότσαρη ἐτρέπησαν τὴν εἰς Βουργαρέλιον τῶν Τσουμέρκων (Κιμερίων), ἐνθα πρὸ ἐτῶν εἶχεν ἀποκατασταθῆ ὁ Γεώργιος Μπότσαρης· οἱ δὲ λοιποὶ τριακόσιοι περίπου, παρεπίσθησαν, ὡς φαίνεται, ὑπὸ τοῦ τυράννου ὑποσχεθέντος αὐτοῖς ὅτι θὰ τοῖς δώσῃ οἶον θελήσωσι τόπον πρὸς κατοίκησιν, καὶ πρὸς καπετανάτα. Ἐπίστεισαν λοιπὸν, λέγει ὁ Ἀραβξαντίνος, βασισθέντες εἰς τὴν συνείδησιν καὶ τὴν πίστιν τοῦ Ἀλῆ, καὶ ἐξέλεξαν πρὸς κατοικίαν τὴν περιοχὴν Λάμρης. Ἐξέλεξαν λοιπὸν ὡς πρόσκαιρον κατοικίαν τὴν μονὴν τοῦ Ζαλόγγου, ἐν ἣ ἐβόσσαν τὴν 18 Δεκεμβρίου τοῦ 1803· αἱ δὲ πατριαὶ αἱ αὐτότε μετοικήσασαι ἦσαν αἱ τοῦ Κουτσονίκα, Γούση, Μπούση, Μαλαμάτων, Καρχαμπινάτων, Φωτομάρα, Τζωρτζάτων καὶ Μποτζιάτων.

Οὗτοι λοιπὸν περὶ τοὺς τριακοσίους συμποσόμενοι σὺν γυναίξῃ καὶ τέκνοις ἐβόσσαν τὴν 18 Δεκεμβρίου εἰς τὴν ἐν Ζαλόγγῳ μονὴν τῶν Ταξιαρχῶν, ἀνατολικῶς τοῦ Σουλίου κειμένην, δεκάκωρον δὲ ἀπέχουσαν αὐτοῦ, καὶ ἐν αὐτῇ παρέμειναν περὶ τὰς δύο ἡμέρας, ὅπου τὴν 20 Δεκεμβρίου ἐπεφάνη στρατιὰ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ, ὃν διεβουκόλει ἡ ἰδέα ὅτι ἐμελλεν οὕτω νὰ ζωγήσῃ τοὺς πάντας ἀποκλείων αὐτούς ἐντὸς τῆς μονῆς, ἢ καὶ ἀναγκάζων ν' ἀνέλθωσιν εἰς τὸν βουνὸν τοῦ Ζαλόγγου, ὅπου προλαθῶν ἐστειλε στρατὸν καὶ κατέλαβεν ἐν τῷ κρημνῷ αὐτῷ τόπῳ πάντα τὰ πρὸς διάδρασιν τοῦ καταδιωκόμενου θηράματος αὐτοῦ ἐπιτήδεια μέρη. Συνέκειτο δὲ ὁ πρὸς τὸν σκοπὸν τούτον σταλείς στρατός, ὅστις ἐξεκίνησεν ἀπὸ τοῦ Παλαιορροφύρου, ἐκ χιλίων Ἀλβανῶν ὑπὸ τὸν Μπεκίρ Τζο-

γαδοῦρον· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ σατράπου Βελῆς μετ' ἐτέρων χιλίων περίπου ἐπορεύθη εἰς Καμαρίναν καὶ κατέλυσε παρὰ τῷ Γεωργίτσα, ὃν καὶ ἀπέστειλε μετὰ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ καὶ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Γεωργίτσα Πάνου κατὰ τῶν ἐν τῇ μονῇ ἀμερίμως διατριβόντων, ἵνα συλλάβωσιν ἅπαντας καὶ ἀπάξωσι πρὸς αὐτόν.

Ἐνῷ λοιπὸν οἱ Σουλιῶται διήγον ἡσυχίαν ἐν τῇ μονῇ μηδὲν ὑποπεύοντες, τὴν 23 δεκεμβρίου ἐκίνησαν ἐκ Καμαρίνας οἱ στρατοὶ τοῦ Ἀλῆ ὁδεύοντες κατὰ τῆς μονῆς· καὶ περὶ τὴν ὀγδόην πρωϊνὴν ὥραν παιδία τινὰ τῶν Σουλιωτῶν παιζόντα ἐξώθεν τῆς μονῆς, ἰδόντα αὐτούς ἐπερχομένους ἐτρέξαν ἐντὸς φωνάζοντα «*Τοῦρκοι, Τοῦρκοι.*» Παρευθὺς δὲ οἱ Σουλιῶται συνασπισθέντες σὺν γυναίξῃ καὶ τέκνοις, καὶ αὐτοφειβεθιωθέντες περὶ τῆς ἐπελεύσεως αὐτῶν, ἐτρέπησαν τὴν πρὸς τὸν βουνὸν ἄγουσαν, οὐδεμίαν ἄλλαν διεξόδου ὑπαρχούσης πρὸς ὑποχώρησιν, σκοποῦντες δὲ οὕτω νὰ κατέλθωσιν ἐκ τοῦ ἀρκτικοῦ μέρους πρὸς τὸ Παλαιορροφύρον καὶ σωθῶσι διὰ τῆς φυγῆς. Ἀλλ' ὅταν ἀνελθόντες εἰς τὸν βουνὸν καὶ πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο ὁδεύοντες εἶδον τοὺς περὶ τὸν Μπεκίρ Τζογαδοῦρον κατέχοντες αὐτό, τότε δὴ τότε κατανοήσαντες τὸν μέγιστον κίνδυνον ὑνεκίνδυνον τεθειμένοι ὄντες μεταξὺ δύο ἐχθρῶν πυρῶν ἐκ τε τῶν ἐμπροσθεν καὶ τῶν ὀπισθεν, ἀπεφάσισαν, ἵνα ἀποφύγωσι τὰ δεινὰ τοῦ ἀργαλέου ἐξανδραποδισμοῦ, νὰ δώσωσι τέλος τῆς ζωῆς των διὰ πράξεως τόσον σπαραξικαρδίου ὅσον καὶ ἡρωικῆς· διότι φέροντες ἐρρίψαν πρῶτον τὰ τέκνα αὐτῶν κατὰ τοῦ φρικώδους βράχθρου, εἶτα δὲ διὰ τῆς σπάθης μαχόμενοι ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες ἐρρίψαν ἑαυτοὺς καὶ οὗτοι ἐπὶ τῶν ἀσπικρόντων πτωμάτων τῶν φιλότατων αὐτῶν. Ἐκ τούτων δὲ ὅσοι μὲν κατέπεσον ἐκ τῆς τοποθεσίας *Εἰκόνας* εἰς τὸ βράχθρον ἐτελεύτησαν συντριβέντες· πολλοὶ δὲ ἐξ ὧν ἐρρίφθησαν ἐκ τῶν παραπλευρῶν ἀποκρημνῶν αὐτῆς βράχων, ἐμπλακέντες μεταξὺ τῶν συμφύτων δεινροειδῶν καὶ ἄλλων ἀκανθῶδων θάμνων διεσώθησαν ἐπ' αὐτῶν στηριζόμενοι, ἀναξίως ἑαυτῶν φιλοψυχήσαντες καὶ τοῦ ἐνδόξου θανάτου προτιμοτέραν θεωρήσαντες τὴν αἰσχρὰν αἰχμαλωσίαν παρ' ἀπίστω καὶ ἀπηνεστάτω τυράννῳ. Ἐκ τούτων δὲ ὁ μὲν Φωτομάρας βλάμη ὢν τοῦ Μπεκίρ Τζογαδοῦρου καὶ ὑπ' αὐτοῦ βοηθηθεὶς διέφυγε πρὸς τὸ Παλαιορροφύρον καὶ ἀπήλθεν εἰς Πάργαν. Ὁ δὲ Ν. Κουτσονίκας τραυματισθεὶς εἰς τὸν πόδα ἐξωγήθη μετ' ἄλλων δέκα περίπου. Κατὰ τὴν κατάπτωσιν δὲ ἀπέθανον περὶ τοὺς τριακοντα, ἐτραυματίσθησαν περὶ τοὺς δέκα, καὶ ἐκ τῶν φευγόντων καὶ καταδιωκόμενων ἐπὶ τῶν δυσβάτων ἐκείνων μερῶν ἐξωγήθησαν ὀλίγοι τινές· ἄλλοι δὲ ἐκρύβθησαν, ὅσον ἠδυνήθησαν· ἀλλὰ καὶ ἐκ τούτων πάλιν τινές

μὲν ἐζωγράθησαν, ἐκ τῶν κλαυθμυρισμῶν προδοθέντες τῶν ἐπιζησάντων παιδιῶν, ἅτινα ἠναγκάζοντο τούτου ἕνεκα ν' ἀποπνίγωσι πολλοὶ δὲ διέμειναν κεκρυμμένοι, ὀλίγιστοι δὲ διεσώθησαν καταφυγόντες εἰς Πάργαν, ἐν οἷς καὶ ὁ Φωτομάρας, ὡς ἀνωτέρω διέλαβον. Πάντα δὲ ταῦτα συνέβησαν ἐντὸς ὀλίγων ὥρων. Τὰ δὲ λεγόμενα περὶ ὀχυρώσεως αὐτῶν καὶ διανυκτερεύσεως ἐπὶ τοῦ βουνοῦ δὲν ἔχονται ἀληθείας.

Ἐκ δὲ τῶν καταρριφθέντων παιδιῶν πέντε διεσώθησαν μετενεχθέντα εἰς Καμαρίναν, ἐξ ὧν ἓν ἄρρεν καὶ ἓν θήλυ κατέμειναν αὐτόθι. Ἐν δ' ἕτερον κοράσιον ἑπταετὲς Λάμπρω καλούμενον, αὐξήθην τῇ ἡλικίᾳ ἐγένετο μοναχὴ καὶ διήνησε τὸν βίον αὐτῆς εἰς τὴν μονὴν τοῦ Ζαλόγγου. Ἐκ ταύτης λοιπὸν τῆς γυναικὸς διεσώθη ἐν Καμαρίνᾳ ἡ παράδοσις τοῦ λαμπροῦ τούτου ἔργου τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ἱστορίας.

ΠΕΡΙΚΛΗΣ Γ. ΖΕΡΑΕΝΤΗΣ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ο ΝΕΩΤΑΤΟΣ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ

Ὁ Νεώτατος Δημοσιογράφος ὁ ἔχων ἡλικίαν μῶλις δεκατριῶν ἐτῶν καὶ συντάσσων ἐν Ν. Ὑόρκῃ ἐφημερίδα φέρουσαν τοιοῦτον τίτλον, διακρινομένην δὲ διὰ τὴν ἐνεργητικότητά της, ἀπεφάσισε πρὸ τινος νὰ συνάψῃ σχέσεις καὶ μετὰ τῶν ἐστεμμένων ἡγεμόνων τοῦ παλαιοῦ κόσμου καὶ ἤρχισεν ἀπὸ τὸν μικρότερον, τὸν τοῦ Μαυροβουνίου. Ἐστειλε λοιπὸν πρὸς αὐτὸν ἐπιστολὴν μετὰ τῆς φωτογραφίας του ζητῶν εἰς ἀπόδοσιν τὴν φωτογραφίαν τοῦ ἀνδρείου ἡγεμόνος ἵνα δημοσιεύσῃ αὐτὴν ἐν τῇ ἐφημερίδι του. Ὁ ἡγεμὼν Νικόλαος ἀποδεχθεὶς εὐμενῶς τὴν παιδικὴν παρακλήσιν ἀπήντησεν ἐν γλώσσῃ μαυροβουνιωτικῇ καὶ ἀγγλικῇ τὰ ἑξῆς: «Διατὶ ζητεῖς, παιδί μου, εἰκόνα τοῦ ἡγεμόνος τῶν Μαύρων Βουνῶν, σὺ ἐκ τῆς ἑλευθέρας Ἀμερικῆς; Ἄλλ' ἀφοῦ τὴν θέλεις, λάβε τὴν, ἀγαπητὸν παιδί! Εἰς τὴν ἐφημερίδα σου γράψε καὶ κάμε γνωστὸν εἰς τοὺς ἑλευθέρους ἀμερικανοὺς πολίτας, ὅτι ἡ σοφία τῶν καὶ τὸ μεγαλεῖόν τῶν εἶνε γνωστότατα παρ' ἡμῖν, καὶ ὅτι ὡς πρὸς τὴν ἀγάπην τῆς ἑλευθερίας συναντώμεθα μετ' αὐτῶν».

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ

Προτιμῶ νὰ τὰ ἔχω μὲ ἓνα λέοντα παρὰ μὲ χιλίους ποντικούς.

*

Δὲν πρέπει νὰ μεταχειρίζεται κανεὶς λόγια, τὰ ὅποια εἶνε μεγαλῆτερα ἀπὸ τὰ πράγματα.

*

Ὁ πρεσβύτερος εἶνε ἄνθρωπος ὁ ὅποιος ἐτελείωσεν τὸ γεῦμά του καὶ βλέπει τοὺς ἄλλους τρώγοντας ἀκόμη.

*

Ἄνθρωπος νυμφευμένος ὁμοιάζει μὲ τὸ ἡμισυ τῆς φαλίδος, τὸ ὅποιον δὲν ἔμπορεῖ νὰ κάμῃ τίποτε χωρὶς τὸ ἄλλο ἡμισυ.

ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΤΗΝ

Ἐπὶ τῆς βασιλείας τῆς Ρουμανίας ἄρχονται ἐκδιδόμενα μετὰ μουσικῆς κατὰ φυλλάδια « Ἀσματα τῶν ἐπαγγελματιῶν διὰ τὸν γερμανικὸν λαόν » ἀπαρτίζοντα συλλογὴν ἐξ 150 τοιοῦτων, καταλλήλων ὅπως ψάλλωνται ὑπὸ τῶν εἰς διάφορα ἐπαγγέλματα ἀσχολουμένων ἐργατῶν πρὸς τερψιν ἐν ὥραις ἐργασίας ἢ ἀναπαύσεως.

— Εἰς τὸν μηχανικὸν Βιέλ τὸν ἐφευρέτην τῆς ἄνευ καπνοῦ πυρίτιδος ἀπένευμεν ἡ γαλλικὴ Ἀκαδημία τῶν Ἐπιστημῶν τὸ βραβεῖον Λεκόμτ.

— Μελετᾶται σπουδαίως ὑπὸ τοῦ ὁμοσπονδιακοῦ συμβουλίου τῆς Ἑλβετίας τὸ σχέδιον τοῦ μηχανικοῦ Κέχλιν περὶ κατασκευῆς ὁδοντωτοῦ σιδηροδρόμου ἀνερχομένου μέχρι τῆς κορυφῆς τῆς Γιουγκφράου ἧτοι εἰς ὕψος 4167 μέτρων. Ἡ δαπάνη τοῦ κολοσσίου τούτου ἔργου ὑπολογίζεται εἰς 10 ἑκατομμύρια φράγκων. Ὁ Κέχλιν, ὅστις εἶνε εἰς τῶν συνεργασθέντων μετὰ τοῦ Ἀίρφελ εἰς τὴν ἴδρυσιν τοῦ ὁμωνύμου πύργου, ἀναδέχεται τὴν ἐντὸς 7 ἐτῶν ἀποπεράτωσιν τοῦ σιδηροδρόμου τούτου.

— Κατὰ τὴν ἐν Σβερίνῳ διατριβὴν τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου μικροῦ δεῖν συνέβη δυστύχημα, διότι εἰς ἐκ τῶν ἵππων τῆς ἀμάξης αὐτοῦ ἀφηνιάσας παρέσυρε τὸν ἥνιοχον. Εὐτυχῶς εἰς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ λαοῦ μωλωθρὸς τὸ ἐπάγγελμα κατόρθωσε ν' ἀρπάσῃ τοὺς χαλινούς καὶ νὰ καταπραύνη τὸ ζῶον. Ἐπὶ τούτῳ ὁ μωλωθρὸς ἐπαρασημοφορήθη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος.

— Οἱ ἀλιεῖς τῶν ὄστρειδῶν ἐν τῇ νήσῳ Κεϋλάνη κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἠνυθίσθησαν μεγάλως ὑπὸ τῆς τύχης. Εἰς διάστημα 22 ἡμερῶν καθ' ἃς διήρκεσεν ἡ ἀλιεῖα ἠγρεύθησαν 12 ἑκατομμύρια ὄστρειδῶν ὑπὸ πεντηκοντάδος ἀλιεῶν. Τὰ ὄστρεϊδα πωλοῦνται πρὸς 30 φράγκα ἡ χιλιάς, ὧν τὸ τέταρτον λαμβάνουσιν οἱ ἀλιεῖς καὶ τὰ τρία τέταρτα ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνησις.

— Ἀπέθανεν ἐν Παρισίοις ὁ διάσημος δραματικὸς ποιητὴς Αἰμύλιος Ὠζιὲ ἐν ἡλικίᾳ 69 ἐτῶν.

ΕΛΩ Κ' ΕΚΕΙ

Ἄκρον ὄψον φυσικότητος.

Πρῶτος ζωγράφος: Ἐχρωμάτισα προχθὲς ἓνα κομμάτι ξύλου μὲ χρώματα μαρμάρου τόσον φυσικά, ὥστε ἅμα τὸ ἔρριψα εἰς τὸ νερὸ ἐπήγειν εὐθὺς εἰς τὸν πάτο, σὰν ἀληθινὸ μάρμαρο.

Δεύτερος ζωγράφος: Αὐτὸ δὲν εἶνε τίποτε. Ἐγὼ ἔβαλα τὸ θερμομέτρον κοντὰ εἰς τὴν εἰκόνα μου ἐκείνην ποῦ ἔχω μὲ τὰ χιόνια καὶ τοὺς πάγους καὶ ἀμέσως ἐκτέθηκε 10 βαθμοὺς κάτω ἀπὸ τὸ μηδενικόν.

Τρίτος ζωγράφος. Καὶ καμαρώνετε γιὰ τέτοια πράγματα! Ποῦ νὰ ἰδῆτε τὴν εἰκόνα τοῦ κυρίου Κοκοράκη ποῦ ἐτελείωσα πρὸ ἐνὸς μηνός!... Τὸ πρόσωπον εἶνε τόσον ζωτανόν, ποῦ δυὸ φοραὶς τὴν ἐβδομάδα ἀναγκάζομαι νὰ τοῦ ξουρῶ τὰ γένεια.